

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

เทศบาลตำบลภูแล่นช้าง ตั้งอยู่เขตพื้นที่ของอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีพ.ศ ๒๕๔๕ กระทรวงมหาดไทย ยกฐานะจากสภาตำบลภูแล่นช้างเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลภูแล่นช้าง และเมื่อปีพ.ศ๒๕๕๖ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลภูแล่นช้าง เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน โดยมีนายสุพจน์ วรรณสวัสดิ์ เป็นนายกเทศมนตรีคนปัจจุบัน เป็นเขตการปกครองของอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอนาคู ประมาณ ๑๔ กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ ๗๐ กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลโคกนุ่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง และตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลโคกนุ่น และตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน อำเภอใช้เส้นทางรถยนต์ทางหลวงหมายเลข ๒๑๕๓ (สายห้วยผึ้ง-นาคู) โดยเส้นทางรถยนต์ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

ตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ มีอาณาเขตติดต่อ**ทิศเหนือ** ติดต่อกับ ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ **ทิศใต้** ติดต่อกับ ตำบลโคกนุ่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับ ตำบลกุดสิมคุ้มใหม่ อำเภอเขาวง และตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับ ตำบลโคกนุ่น และตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ 2 อาณาเขตติดต่อ

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองของเทศบาลตำบลภูแล่นช้าง (ตารางที่ ๑)

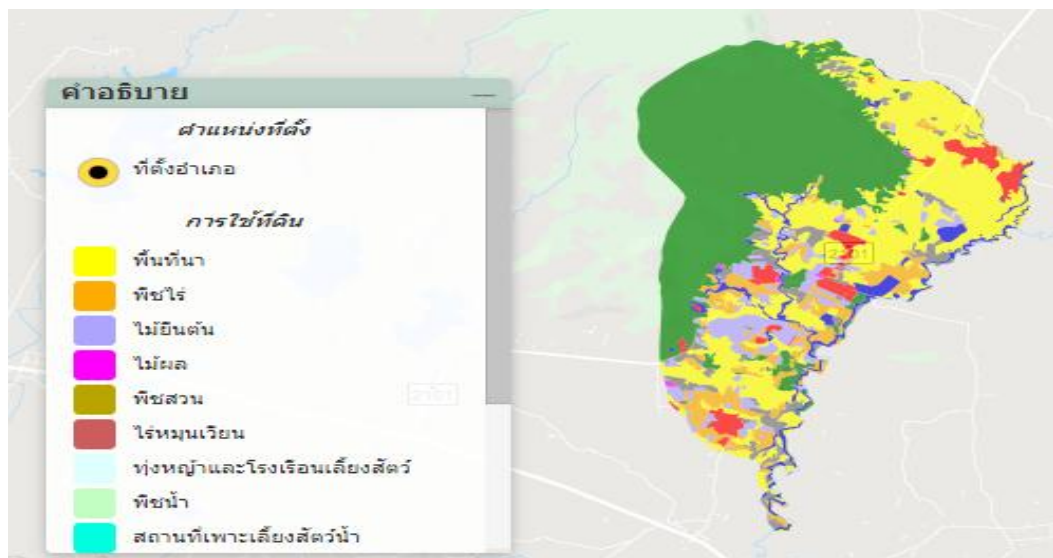
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
๑	บ้านภูแล่นช้าง	นายสรวิชัย ไกรสุข	๐๘๗๒๓๓๔๔๖๓	
๒	บ้านคุ้มหัวเมือง	นายธนากร มงคลธรรม	๐๙๕๑๗๑๖๙๒๑	
๓	บ้านโนนศาลา	นายคำใบ รাত্রีหว่าง	๐๙๒๕๖๒๑๓๓๔	
๔	บ้านน้ำปุ่น	นางฐิติรัตน์ ฤทธิโรจน์	๐๘๗๙๕๐๓๒๑๗	
๕	บ้านโนนนาคำ	นางสาววิศมีย์ ภูมิสิน	๐๙๘๖๖๑๖๗๕๕	
๖	บ้านน้ำคำ	นายฉัตรชัย นรการ	๐๘๘๒๗๔๖๓๙๕	กำนัน
๗	บ้านโพธิ์แสง	นางบรรเทา รাত্রีหว่าง(กำนัน)	๐๙๕๖๖๑๘๓๗๒	
๘	บ้านพรหมสว่าง	นายฤทัย โคตรพัฒน์	๐๙๑๘๖๕๓๒๑๓	
๙	บ้านเมืองภู	นายชัยณรงค์ พลสินธุ์	๐๘๐๗๙๘๑๐๘๓	
๑๐	บ้านน้ำปุ่น	นายสุรพงษ์ พลเพ็ง	๐๘๖๑๒๘๒๙๘๗	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนาคู กรมการปกครอง (เมษายน ๒๕๖๒)

๑.๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

ตำบลภูแล่นช้างมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา ดินเป็นดินร่วนปนทราย มีลำห้วยไหลผ่าน ๔ สาย คือ ลำน้ำ พะยั้ง ลำห้วยบอง ห้วยสายเอ้ และห้วยขาม เป็นที่ทำการเกษตร ๓๕ % มีพื้นที่ส่วนอื่น ๕%

๑.๑.๓ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน

มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ความสูงของพื้นที่ประมาณ 170 - 200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ทางทิศตะวันตกของตำบลมีเทือกเขาเป็นแนวยาว บริเวณภูเขามีความสูงของพื้นที่ประมาณ 200-530 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

๑.๑.๔ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

๑.๑.๔.๑ จากการสำรวจทรัพยากรดิน ดินร่วนปนทราย ประมาณ ๗๕ % ดินลูกรังประมาณ ๑๕% ลักษณะดินในพื้นที่เป็นดินเหนียว ประมาณ ๑๐ % ของพื้นที่ทั้งหมดไม่เหมาะสำหรับการเกษตร พื้นที่ตำบลภูแล่นช้าง มีการสำรวจและศึกษาพบว่า มีชุดดินทั้งหมด จำนวน ๑๐ ชุด ซึ่งประกอบด้วย

๑. ชุดดินร่อยเอ็ด, เรณู, สีทน (ชุดดินที่ ๒๐) ลักษณะดิน เป็นดินร่วนปนทรายดินล่างเป็นดินร่วนปนเหนียว ดินร่วนเหนียวมีสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อนพบจุดประเป็นสีน้ำตาลสีเหลืองหรือสีแดงปะปนเป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำปัจจุบันดินชุดนี้ใช้ปลูกข้าวพบมากในหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๘, ๙ กระจายตัวเกือบทุกหมู่บ้านของตำบลภูแล่นช้าง

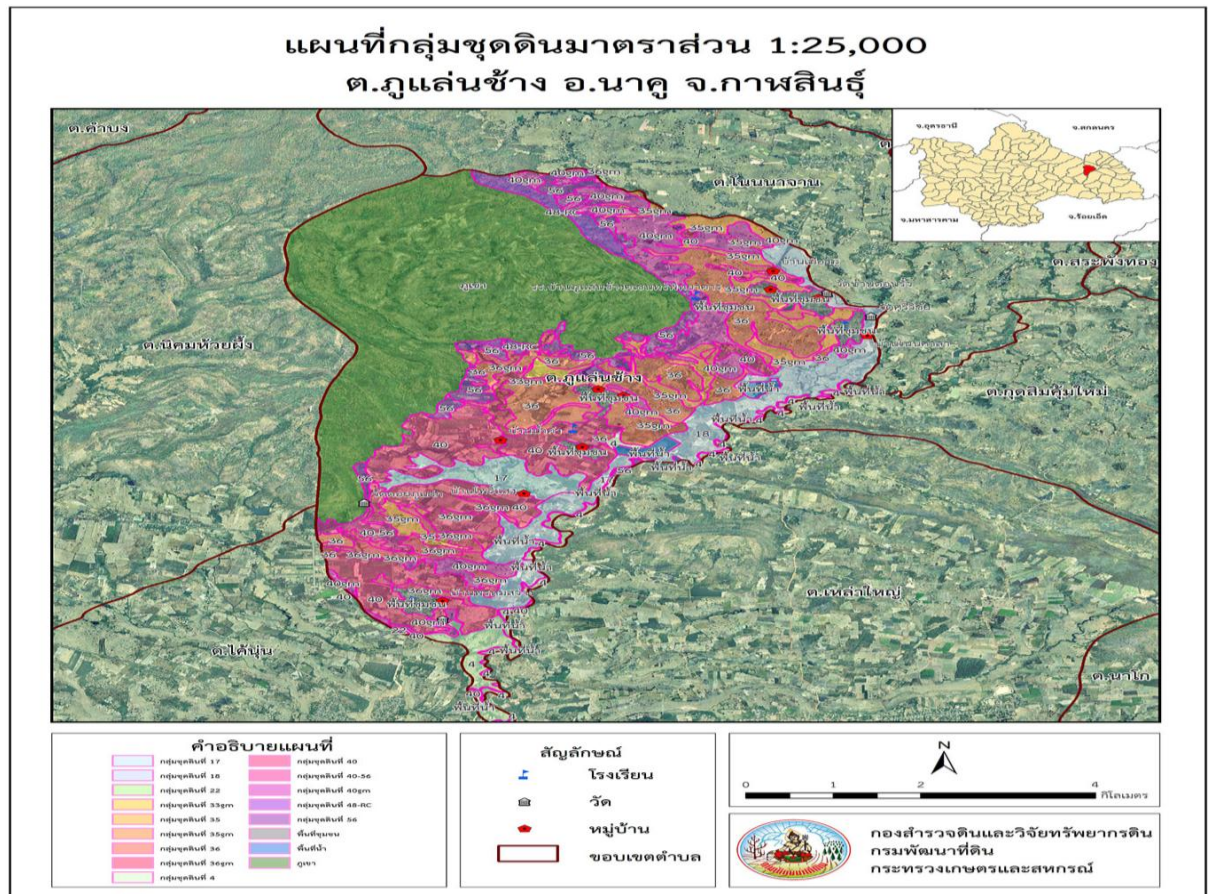
๒. ชุดดินน้ำพอง คำบง ลักษณะดินเป็นดินทรายจัดหน้าดินลึกมากการระบายน้ำเร็วไม่อุ้มน้ำ ระดับความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำมากไม่เหมาะสมในการปลูกพืชพบมากในหมู่ ๔,๖, ๑๐

๓. ชุดดินโคราช, สดัก, วาริน, ยโสธร ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย การระบายน้ำดี ปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เหมาะในการปลูกพืชไร่ เช่น ปอ, ถั่วลิสง และไม้ผลชนิดต่าง ๆ พบมากในหมู่ ๖, ๗, ๘

๔.ชุดดินโนนพิสัย ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนกรวดเหมาะสมปานกลางในการปลูกพืชผักพบมากในหมู่ ๕, ๗, ๖, ๘

ตารางที่ ๒ สภาพปัญหาของทรัพยากรดิน ตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

สภาพพื้นที่	สภาพปัญหา/ลักษณะพื้นที่	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ดอน	ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๑๑,๖๐๙	๔๓.๐๙
	ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๙,๗๔๕	๓๖.๑๗
พื้นที่ลุ่ม	ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๕,๑๗๒	๑๙.๑๙
	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๔๑๓	๑.๕๓
รวม		๒๖,๙๓๙ ไร่	๑๐๐.๐๐

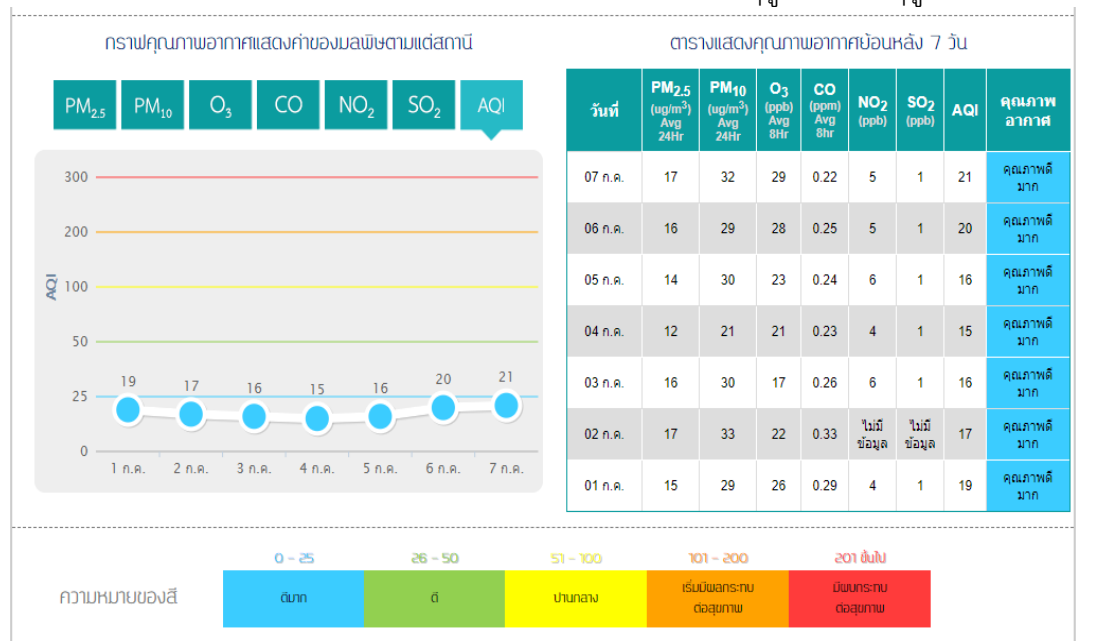

ภาพที่ ๕ ชุดดินในเขตตำบลภูแล่นช้าง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดู ซึ่งมี ๓ ฤดู ดังนี้

ภาพที่ ๖ คุณภาพอากาศย้อนหลัง ๗ วัน
(ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

๑.๑.๕ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม

ตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพาน้ำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง

๑.๑.๖ สถิติปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544– 2553 มีปริมาณน้ำฝน 1,695.16 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนรวมรายปีสูงที่สุดเมื่อปี พ.ศ. 2552 ปริมาณน้ำฝน 2,502 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำที่สุดโดยเฉลี่ยรายปี พ.ศ. 2560 ปริมาณน้ำฝน 1,048.9 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนรวมรายเดือนในรอบปี พ.ศ. 2544 – 2553 เดือน สิงหาคม มีปริมาณฝนตกมากที่สุด ปริมาณน้ำฝน 3,937.40 มิลลิเมตร. ในช่วงต้นฤดูการเพาะปลูกเดือนมิถุนายน มีปริมาณ น้ำฝนเฉลี่ยที่ 135.6 มิลลิเมตร ถือว่ามีปริมาณน้อยและมีผลกระทบต่อการปลูกพืช และมีฝนตกเฉลี่ยมากที่สุดในเดือน สิงหาคม 437.49 มิลลิเมตร ซึ่งเป็นช่วงปลายฤดูการเพาะปลูก ทำให้ข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก ได้รับความเสียหาย

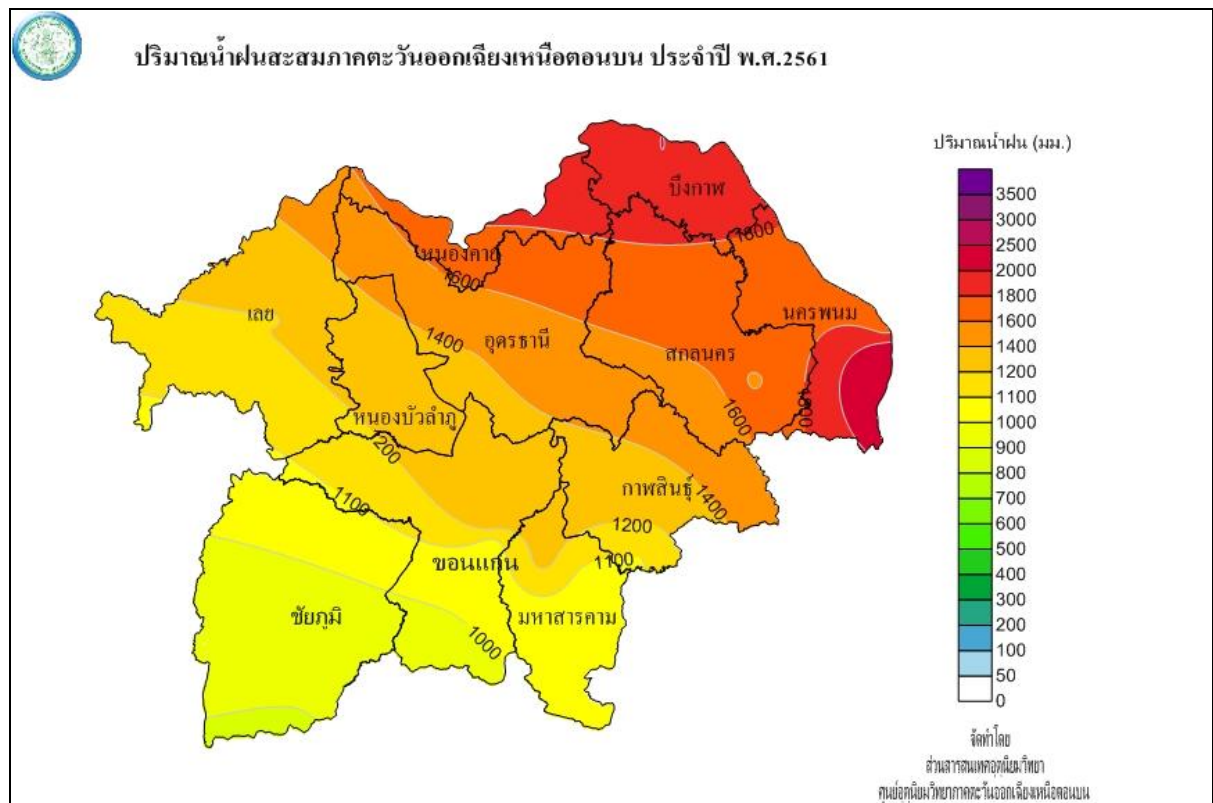
ตาราง ๓ แสดงข้อมูลสถิติน้ำฝนในรอบ ๑๐ ปี

รายงานข้อมูลสถิติน้ำฝนปี 2544 - 2553 (10 ปี) อำเภอนาคว จังหวัดกาฬสินธุ์

ปี	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)												รวม /ปี	เฉลี่ย/ปี
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
2544	-	-	81.3	210.3	317.5	348.3	134.9	186.9	290.3	55.5	20.0	-	1,645.0	164.5
2545	5.0	16.5	25.5	178.0	336.4	457.0	343.2	329.0	238.0	13.4	-	-	1,942.0	194.2
2546	-	-	84.4	65.6	324.7	368.2	251.8	612.7	177.0	198.2	37.2	-	2,119.8	235.5
2547	-	-	88.2	155.1	217.1	286.1	199.0	517.8	406.0	10.0	-	-	1,879.3	234.9
2548	-	30.0	106.3	-	98.7	135.6	122.8	330.2	448.9	-	5.0	-	1,277.5	159.7
2549	31.7	102.0	33.7	46.5	134.7	169.0	686.8	631.1	273.3	-	-	-	2,108.8	234.3
2550	-	-	22.0	26.3	217.7	191.7	306.5	351.0	494.3	-	73.1	-	1,682.6	210.3
2551	-	-	-	-	-	20	310.5	395	102.5	220.9	-	-	1048.9	209.8
2552	-	-	-	-	60	210	315	882	428	607	-	-	2502	417
2553	-	-	-	-	139	280	561	357	488	85	-	-	1910	318.3

รวม/ เดือน	36.7	148.5	4414	681.8	1836.3	2465.	3231.	4592.	3346.	1190	135.3	-	32411.8	2378.5
						9	5	7	3					
เฉลี่ย/ เดือน	13.9	43.1	63.1	113.6	204.1	246.6	323.2	459.3	334.6	170	33.8	-	3241.2	237.9

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. 2553

ภาพที่ ๗ ปริมาณน้ำฝนสะสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประจำปี ๒๕๖๑

ที่มา : ส่วนสารสนเทศภูมิศาสตร์ ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

๑.๑.๗ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

รายการ	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	Item
อุณหภูมิสูงสุด	41.5	39.3	-	38.0	41.0	37.5	38.4	42.3	38.5	39.6	41.8	39.5	41.8	Extreme maximum temperature
อุณหภูมิต่ำสุด	10.2	10.4	-	10.2	10.9	11.5	9.9	12.5	11.6	14.0	10.6	9.6	9.9	Extreme minimum temperature

ภาพที่ ๘ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: Meteorological Department, Ministry of Information and Communication Technology

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

ตำบลภูแล่นช้างมีที่ตั้งห่างจากอำเภอนาคูประมาณ ๑๓ กิโลเมตร มีทางหลวงแผ่นดินถนนนาคู – ห้วยผึ้ง ผ่านหมู่ที่ ๑,๒,๔,๑๐,๕,๖,๗,๒, ๔, ๕, ๖ ซึ่งเป็นถนนเชื่อมระหว่างอำเภอนาคู-จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นถนนลาดยาง และสายบ้านภูแล่นช้าง - เขาวง ความยาว ๑๐ กิโลเมตร ถนนลูกรังภายในหมู่บ้านซึ่งสภาพยังไม่มีความมาตรฐาน บางแห่งชำรุด ตามอายุใช้งาน ถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน ซึ่งสภาพการใช้งานยังพอใช้อยู่ การคมนาคมการคมนาคมสะดวก สำหรับถนนที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนทางหลวงชนบท ซึ่งมีสภาพเป็นลูกรัง การคมนาคมค่อนข้างลำบากในฤดูฝน

- เดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทางถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทาง ๕๒ กิโลเมตร
- เดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทางถึงจังหวัดสกลนคร ระยะทาง ๘๗ กิโลเมตร

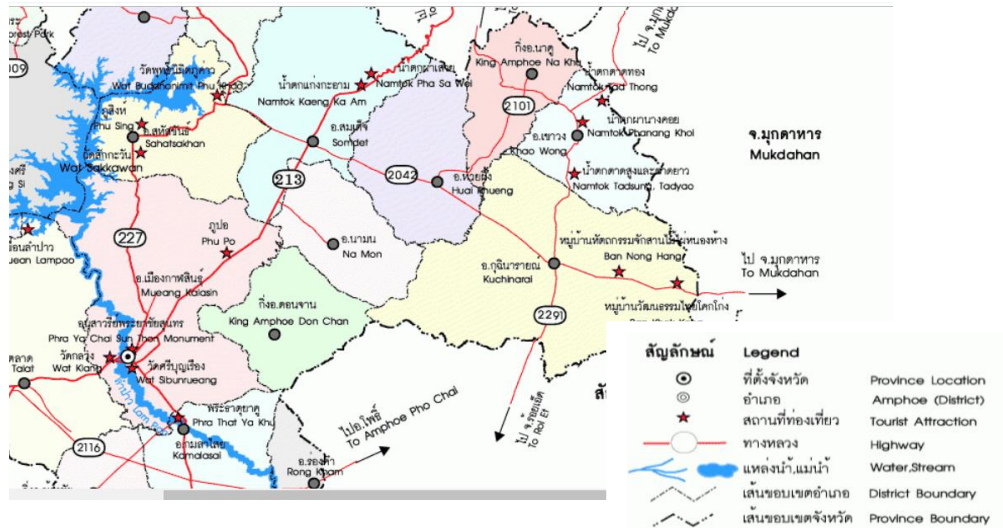

ภาพที่ ๔ เส้นทางคมนาคม

(ที่มา : กระทรวงคมนาคม)

๑.๔.๑ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

การเดินทางจากอำเภอนาคูเดินทางไปยังจังหวัดสกลนคร ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๐๑ เดินทางไปยังจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๔๒ เดินทางไปยังจังหวัดมุกดาหาร ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๓ (เลี้ยวเมือง) เดินทางไปยังจังหวัดขอนแก่น ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ รายละเอียดดังภาพที่ ๔

ภาพที่ ๑๑ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

ที่มา : กระทรวงคมนาคม

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำ มีทั้งแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ลำน้ำ/ลำห้วย

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำห้วย ๔ สาย
- บึง/หนองน้ำและอื่นๆ ๙ แห่ง
- หนองน้ำสาธารณะ ๑๐ แห่ง
- บ่อน้ำแร่ ๑ แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- (๑) ฝาย จำนวน ๘ แห่ง
- (๒) บ่อโยก จำนวน ๒๐ แห่ง
- (๒) บ่อน้ำประปา ๑๑ แห่ง

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลักได้แก่ ข้าวนาปี ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง ตาบลูกเล่นช้าง มีเนื้อที่ทั้งหมด ๒๖,๙๓๙ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๑๒,๐๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๙ ของพื้นที่ทั้งหมด แยกเป็นพื้นที่ทำนา ๘,๑๕๓ ไร่ พื้นที่ทำไร่ ๒,๒๐๗ ไร่ พื้นที่ป่า ๑๑,๔๔๑ ไร่ พื้นที่ไม้ผล ๕๙ ไร่ ไม้ยืนต้น ๑,๖๕๒ ไร่ และอื่นๆ ๑,๒๓๖ ไร่ (พืชผัก, ที่เลี้ยงปลา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) ที่เหลือประมาณ ๑๔,๘๗๑ ไร่ เป็นพื้นที่ป่า พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัย จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน พื้นที่ถือครองเฉลี่ยครัวเรือนละ ๗ ไร่

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เก็บเกี่ยวข้าว ปลูก-ตัดอ้อย ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนา ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ ผลิตรภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

การผลิตจังหวัดกาฬสินธุ์ ๒๕๕๖ คาดว่าหดตัวร้อยละ ๑.๙ ปรับตัวลดลงจากปี ๒๕๕๕ ที่ขยายตัวร้อยละ ๔.๓ เป็นผลจากการหดตัวของสาขาที่สำคัญของจังหวัด โดยสาขาเกษตรหดตัวร้อยละ ๒.๗ จากที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งอย่างหนักในทุกพื้นที่ทั้ง ๑๘ อำเภอ สถานการณ์น้ำในเขื่อนลำปาวมีน้อยมากทางจังหวัดได้ประกาศเตือนให้งดทำนาปรัง ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมปรับตัวลดลงตามผลผลิตที่ออกสูงตลาดลดลง หดตัวร้อยละ ๖.๙ จากที่ขยายตัวร้อยละ ๘.๓ ในปี ๒๕๕๕ ประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี ๒๕๕๖ ณ ราคาประจำปี มีค่าเท่ากับ ๖๐,๓๗๑ ล้านบาท โดย ผลิตรภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ในปี ๒๕๕๖ เท่ากับ ๖๔,๘๔๕ บาท ลดลงจาก ๖๕,๗๗๐ บาทในปี ๒๕๕๕ หรือหดตัวร้อยละ ๑.๔

ตารางที่ ๔ : อัตราขยายตัวและโครงสร้างผลิตรภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)

สาขาการผลิต	อัตราขยายตัว (%)			โครงสร้าง (%)	
	ณ ราคาคงที่			ณ ราคาประจำปี	
	2554	2555p	2556e	2555	2556
ภาคเกษตร	2.1	-4.1	-3.1	23.3	20.5
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.7	0.9	-2.7	22.2	19.5
การประมง	34.5	-46.7	-10.4	1.1	1.0
ภาคนอกเกษตร	6.3	7.1	-1.6	76.7	79.5
การทำเหมืองแร่และย่อยหิน	-35.1	-1.1	135.9	0.0	0.0
การผลิตอุตสาหกรรม	14.8	8.3	-6.9	32.4	33.6
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	1.4	35.0	1.3	1.7	1.8
การก่อสร้าง	8.9	-18.7	-11.6	3.0	3.0
การขายส่งการขายปลีก และการซ่อมแซม	5.0	6.7	-8.5	8.9	8.5
โรงแรมและภัตตาคาร	4.3	-8.0	-18.6	0.2	0.1
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	11.2	2.2	2.2	0.5	0.5
ตัวกลางทางการเงิน	4.2	17.6	17.4	6.7	8.5
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์การให้เช่า ฯ	3.8	0.7	9.1	4.2	4.1
การบริหารราชการแผ่นดิน	0.3	-0.2	7.0	5.3	5.8
การศึกษา	-3.6	14.5	-4.9	11.1	10.7
การบริการด้านสุขภาพ	12.6	2.5	8.9	2.4	2.6
การให้บริการชุมชน สังคม ฯ	-0.3	-0.1	-10.8	0.2	0.2
ถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-22.7	33.1	-77.9	0.2	0.0
ผลิตรภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	5.2	4.3	-1.9	100.0	100.0

หมายเหตุ : P - ข้อมูลเบื้องต้น , e -ตัวเลขประมาณการ

ตารางที่ ๕ : ผลิตรภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และผลิตรภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว รายการ ประจำปี (พ.ศ. ๒๕๕๖)

รายการ	ประจำปี (พ.ศ.)			อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		
	2554	2555p	2556e	2554	2555	2556p
ผลิตรภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	57,784	61,429	60,371	12.7	6.3	-1.7
ผลิตรภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (บาท/คน/ปี)	57,099	60,581	59,209	12.3	6.1	-2.3
ประชากร (พันคน)	1,012	1,014	1,020	0.3	0.2	0.6

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว รายได้ของประชาชนตำบลภูแล่นช้าง โดยมีรายได้เฉลี่ยที่ ๓๗,๓๖๑.๕๑บาท / คน / ปี รายได้มาตรฐาน ๒๓,๐๐๐ บาท/คน/ปี มีประชากร ๒๐ ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานหรือ ร้อยละ ๔ ของครัวเรือนทั้งหมด (ข้อมูลจาก จ.ป.ฐ. ปี ๕๔) รายได้หลักมาจากภาคเกษตรกรรม ขนาดการถือครองที่ดิน ตำบลภูแล่นช้าง พื้นที่ทำการเกษตร ไร่ เฉลี่ยต่อครัวเรือน ๗.๕ ไร่

ตารางที่ ๖ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตำบลภูแล่นช้าง

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)	ข้าวเหนียว (ไร่)	ข้าวเจ้า (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก./ไร่)
บ้านภูแล่นช้าง	๑	๑,๕๙๙	๑,๑๗๗.๗๕	๔๒๑.๒๕	๔๐๐
บ้านคุ้มหัวเมือง	๒	๑๑๕๙.๔๙	๘๖๙.๙๙	๒๘๙.๕	๔๐๐
บ้านโนนศาลา	๓	๗๔๖.๒๕	๕๘๗.๗๕	๑๕๘.๕	๔๐๐
บ้านน้ำปุ่น	๔	๙๘๓.๕	๘๗๗	๑๐๖.๕	๔๐๐
บ้านโนนนาคำ	๕	๓๑๓.๒๕	๒๑๒.๒๕	๑๐๑	๔๐๐
บ้านน้ำคำ	๖	๑๓๔	๑๒๙	๕	๔๐๐
บ้านโพธิ์แสง	๗	๒๙๓.๗๘	๒๓๑.๐๓	๖๒.๗๕	๔๐๐
บ้านพรหมสว่าง	๘	๑,๔๐๓.๐๓	๑,๒๑๘.๕๓	๑๘๔.๕	๔๐๐
บ้านเมืองภู	๙	๖๕๗	๕๑๐.๗๕	๑๔๖.๒๕	๔๐๐
บ้านน้ำปุ่น	๑๐	๗๘๗.๒๕	๖๕๐.๒๕	๑๓๗	๔๐๐
รวม		๘,๐๗๖.๕๕	๖,๔๖๔.๓๐	๑,๖๑๒.๒๕	๔๐๐

ตารางที่ ๗ แสดงรายรับ - รายจ่ายทั้งในและนอกภาคเกษตร

- การวิเคราะห์กระแสรายรับ-รายจ่ายในภาคการเกษตร (บาท/ปี/ครัวเรือน) ของตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จำนวน ๒๓๕ ครัวเรือน ๑๐ หมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

รายได้	รายจ่าย
- ในภาคเกษตร/ปี/ครัวเรือน	- ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร/ปี/ครัวเรือน
๑. ขายข้าว ๖,๕๐๐ บาท	๑. ลงทุนทำนา ๖,๒๐๐ บาท
๒. ขายมันสำปะหลัง ๔,๒๐๐ บาท	๒. ลงทุนปลูกมัน ๔,๐๐๐ บาท
๓. ขายโค-กระบือ ๘,๐๐๐ บาท	๓. ลงทุนเลี้ยงโค-กระบือ ๓,๕๐๐ บาท

๔. ขายเบ็ด-ไก่	๒,๘๐๐ บาท	๔. ลงทุนเลี้ยงเบ็ด-ไก่	๘๑๕ บาท
๕. ขายพืชผัก	๑,๒๐๐ บาท	๕. ลงทุนปลูกผัก	๖๐ บาท
๖. ขายปลา	๔,๗๒๐ บาท	๖. ลงทุนเลี้ยงปลา	๕๐๐ บาท
		๗. ลงทุนน้ำไร่นาสวนผสม	๓,๕๐๐ บาท
รวม ๒๘,๓๖๐ บาท		รวม ๑๘,๕๗๕ บาท	
- นอกภาคเกษตร/ปี/ครัวเรือน		- ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน/ปี/ครัวเรือน	
๑. รับจ้างทั่วไป	๖,๕๐๐ บาท	๑. ค่าอาหาร	๑๘,๐๐๐ บาท
๒. เงินเดือนค่าตอบแทน	๔,๒๐๐ บาท	๒. ค่าศึกษาบุตร	๖,๐๐๐ บาท
๓. ลูก / สามี / ภรรยาส่งให้	๘,๐๐๐ บาท	๓. ค่าเครื่องนุ่งห่ม	๑,๘๐๐ บาท
๔. หักถดถอย	๒,๘๐๐ บาท	๔. ค่ารักษาพยาบาล	๑,๐๐๐ บาท
๕. ค่าขาย	๙๔๐ บาท	๕. ค่าผงซักฟอก-สบู่-ยาสีฟัน	๑,๕๐๐ บาท
๖. อื่น ๆ	๑,๒๐๐ บาท	๖. ค่าทำบุญตามประเพณี	๑,๔๐๐ บาท
		๗. ค่าน้ำ-ค่าไฟ	๘๔๐ บาท
รวม ๒๔,๖๕๐ บาท		๘. ค่าขนมลูกหลาน	๒,๕๐๐ บาท
		๙. ค่าเลี้ยงชีพ	๓๖๐ บาท
		๑๐. ค่าฌาปนกิจสงเคราะห์	๔๐๐ บาท
		รวม ๓๒,๔๐๐ บาท	
รวมรายรับทั้งสิ้น ๕๓,๐๑๐ บาท		รวมรายจ่ายทั้งสิ้น ๕๐,๙๗๕ บาท	

- สรุปราษฎรตำบลภูแล่นช้าง มีรายได้มากกว่ารายจ่ายเฉลี่ย ๒,๐๓๕ บาท ซึ่งเป็นเพียงการสุ่มตัวอย่าง
ผู้เข้าร่วมจัดทำเวทีชุมชนในบางส่วนเท่านั้นควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติม

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

ตารางที่ ๘ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรในตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครัวเรือน เกษตร	จำนวนประชากร (คน)		
				ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
บ้านภูแล่นช้าง	๑	๑๗๒	๑๒๔	๒๖๖	๓๐๖	๕๗๒
บ้านคุ้มหัวเมือง	๒	๑๗๖	๑๓๐	๒๗๒	๒๙๗	๕๖๙
บ้านโนนศาลา	๓	๑๔๗	๑๐๙	๒๕๕	๒๖๙	๕๒๔

บ้านน้ำปุ่น	๔	๑๖๓	๑๔๑	๓๒๖	๓๓๒	๖๕๘
บ้านโนนนาคำ	๕	๖๔	๔๓	๙๙	๙๙	๑๙๘
บ้านน้ำคำ	๖	๖๒	๒๘	๘๔	๕๘	๑๔๒
บ้านโพธิ์แสง	๗	๔๑	๒๗	๕๖	๕๑	๑๐๗
บ้านพรหมสว่าง	๘	๑๖๑	๑๒๕	๒๙๗	๒๘๓	๕๘๐
บ้านเมืองภู	๙	๑๓๗	๘๖	๒๒๑	๑๙๗	๔๑๘
บ้านน้ำปุ่น	๑๐	๑๐๕	๘๕	๑๘๒	๑๕๖	๓๓๘
รวม		๑,๒๒๖	๘๙๘	๒,๐๕๘	๒,๐๔๘	๔,๑๐๖

๑.๖.๑ การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๕ โรง ดังนี้

- ๑.๖.๑.๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านภูแล่นช้าง ตั้งอยู่หมู่ ๑
- ๑.๖.๑.๒ โรงเรียนชุมชนภูแล่นช้างคเชนทร์พิทยาคาร ตั้งอยู่หมู่ ๒
- ๑.๖.๑.๓ โรงเรียนบ้านโนนศาลา ตั้งอยู่หมู่ ๓
- ๑.๖.๑.๔ โรงเรียนบ้านน้ำปุ่น ตั้งอยู่หมู่ ๔
- ๑.๖.๑.๕ โรงเรียนบ้านพรหมสว่าง ตั้งอยู่หมู่ ๘

๑.๖.๒ สาธารณสุข

ตำบลภูแล่นช้าง มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนในเขตพื้นที่ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน/ตำบล จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านคุ้มหัวเมือง นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน การให้บริการจะให้บริการขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน รับฝากครรภ์ ให้อาหารเสริม วางแผนครอบครัว ชูตหินปูน เป็นต้น

๑.๖.๓ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลโนนนาจานนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) สังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญ ตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุ สามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหาร ที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธรูปเจ้า พลังคิดว่า ขนมแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระ พุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธรูปเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอด จวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส**(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า พระเวศ เป็น สำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวส เป็นการทำบุญและ ฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระ เวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและ ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูป บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่า หากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรี อารียเมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงกรานต์) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำ ในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือ เคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงฆ์พระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตัก บาตรก่อดวงพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการ ขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่ บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่า เป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุด บั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มา ร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็น เรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิด ความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตัก บาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำใน วัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้ พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรม เทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัด ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวย สุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสง เทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไป แล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อ ใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับ

ดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้น ชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศ ส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก**(กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำ สลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็น การทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบ เนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ใน วันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวาระนา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมี โอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระใน การทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่ พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการ จุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มี ระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่อง เล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะ ทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผืนเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่ง เดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณี ทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้า ไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไป ทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยผ้ายจนสามารถนำไป ทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึง ปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และ สำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติ พี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศัลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตู่เหือน

๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผัว และให้เอาธูปเทียนถวายพระ

๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปฐมาสนกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไป

ถวายพระ

๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเงยหน้า

๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือ

สามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งที่ต้องห้ามที่ตกลงไปแล้วไม่ได้ไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว้นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเขี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ข่มเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๔ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

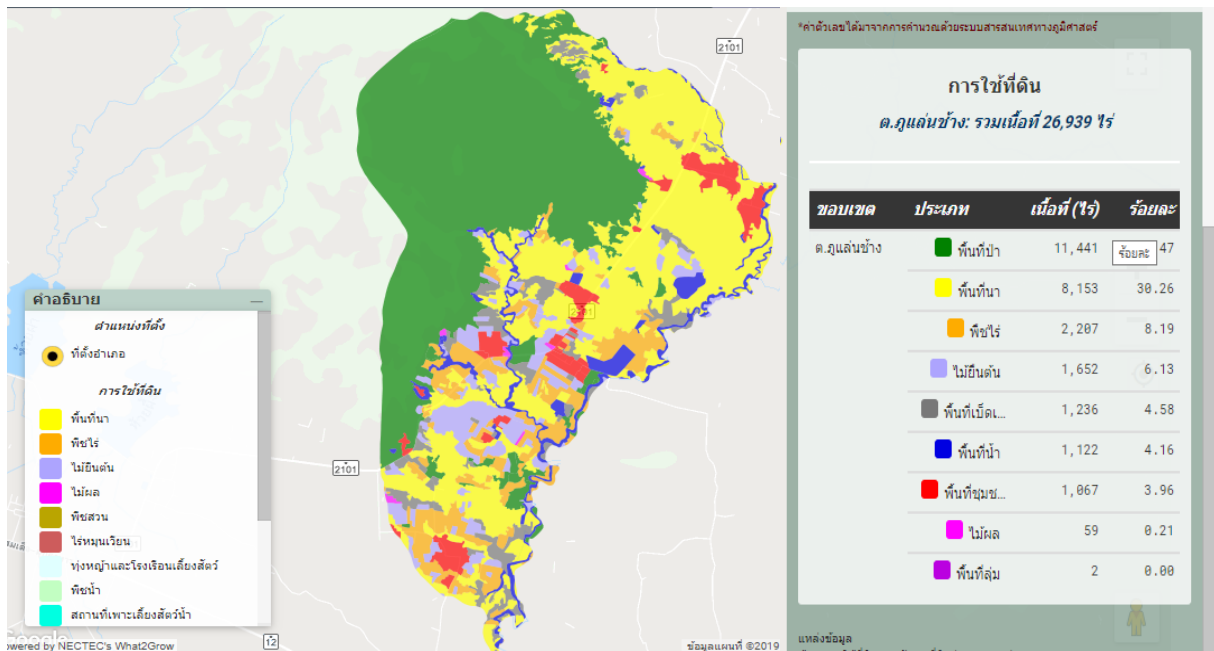
ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวน สมาชิกใน กลุ่ม(ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่ม แม่บ้าน เกษตรกร	กลุ่มส่งเสริม อาชีพ	กลุ่ม วิสาหกิจ ชุมชน		
๑	วิสาหกิจวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านโนนศาลา			/	๑๘	๒๕๕๑
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงวัว ตำบลภูแล่นช้าง			/	๑๑	๒๕๕๒
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคหมู่ที่ ๖,๗ ตำบลภูแล่นช้าง			/	๑๐	๒๕๖๐
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มยางพาราบ้านโพธิ์แสง		/	/	๒๐	๒๕๕๑
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มกระบือสวายอำเภอนาคู			/	๙	๒๕๕๙
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านโนนนาคำ ตำบลภูแล่นช้าง			/	๑๐	๒๕๖๐
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านพรหมสว่างหมู่ที่ ๘		/	/	๑๐	๒๕๖๐
๘	วิสาหกิจชุมชนร้านค้าชุมชนศูนย์สาธิตการตลาด	/	/	/	๓๖	๒๕๖๑
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าขิด			/	๑๙	๒๕๕๖
๑๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านโนนศาลา		/	/	๑๘	๒๕๕๑
๑๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บเสื่อด้วยมือบ้านน้ำปุ่นหมู่ ๔	/	/	/	๓๕	๒๕๖๐
๑๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคบ้านน้ำปุ่นหมู่ ๔			/	๙	๒๕๖๐
๑๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มดอกไม้จันทน์หมู่ที่ ๔			/	๑๐	๒๕๕๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ (มีนาคม ๒๕๖๒)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมือง ที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลภูแล่นช้าง สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ไม้ละเมาะ) ซึ่งรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๙

ภาพที่ ๑๑ การใช้ประโยชน์ที่ดิน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ตารางที่ ๑๐ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๑	ข้าว	๘,๑๕๓	๓๐.๒๖
๒	ยางพารา	๑,๖๕๒	๖.๑๓
๓	อ้อย	๒,๒๐๗	๘.๑๙
๔	พื้นที่ป่า	๑๑,๔๔๑	๔๒.๔๗
๕	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑,๒๓๖	๔.๕๘
๖	พื้นที่น้ำ	๑,๑๒๒	๔.๑๖
๗	ไม้ผล	๕๙	๐.๒๑
๘	พืชไร่	๒,๒๐๗	๘.๑๙
รวม		๒๖,๙๓๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลภูแล่นช้าง

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๑)สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, ที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ smart farmer ในตำบลจำนวน ๓ ท่านและ young smart farmer จำนวน ๒ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหาการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี ได้แก่

๑. นางนิรพันธุ์ นนทมาตย์ ๑๒๘ หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตผัก พืชสวน การจัดการดิน การเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดิน/การให้น้ำแนวคิดเน้นการบำรุงดิน เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกข้าว พืชผัก ให้ได้ผลผลิตสูง ดินที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ - ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตผัก ข้าว ไม้ผล โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถ การปลูกพื้เพื่อถ่วง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุง

๒.นาง เรืองชัย สิงนาครอง ๕๓ หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกข้าว ๑๖ ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ปลูกได้ผลผลิตน้อย จึงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวมาเป็นปลูกพืชอายุสั้น เช่น ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน ปลูกหมุนเวียนในพื้นที่ ๕ ไร่ ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๖๐๐ ตัน/ไร่ ไร่ โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๕๖ ดิน เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกข้าว ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ - ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๓.นางสาว วิยดา พิมมา ๖ หมู่ที่ ๗ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกข้าว ๑๒ ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ปลูกได้ผลผลิตน้อย จึงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวจำนวน ๑๐ ไร่ ปลูกข้าวโพดหวาน จำนวน ๒ ไร่ โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๒ ดิน เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ - ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตผัก ข้าว โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถ การปลูกพื้เพื่อถ่วง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น ร่องพื้นที่ก่อน

ปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ หรือ ๔๖-๐-๐ เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๔. นางสาว ชุติกร ราตรีหว่าง ๙ หมู่ที่ ๗ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิต และ เพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกยางพารา ๑๑ ไร่ แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตยางพารา เลี้ยงโค จำนวน ๙ ตัว หลัวเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒ ไร่ โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๑ ดิน เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการปลูกยางพารา ดินที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ - ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตยางพารา หลัวเลี้ยงสัตว์ โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินปูน และมีการไถ การปลูกปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรบำรุงเป็นปุ๋ย ที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็วสามารถเปิดกรีดได้เร็วขึ้นปุ๋ยบำรุงที่แนะนำใช้ในสวนยางก่อนเปิดกรีดจำนวน ๒ สูตรคือสูตร๒๐-๘-๒๐สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางเดิมและสูตร๒๐-๑๐-๑๒ สำหรับ ดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางใหม่สูตรปุ๋ยสำหรับดินปลูกยางในแหล่งปลูกยางเดิมอัตราปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อดิน .. เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๕.นาย สุริโย อัคราช ๑๒๗/๑ หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกยางพารา ๔ ไร่ ๒ งาน และปลูกข้าว จำนวน ๒ ไร่ แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่ม จึง ทำให้ผลผลิตยางพารา โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๑ ดิน เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดิน มีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกยางพารา ดินที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ - ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตยางพารา โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และ หินปูน และมีการไถ การปลูกปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรบำรุงเป็นปุ๋ยที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็วสามารถเปิดกรีดได้เร็วขึ้นปุ๋ยบำรุงที่แนะนำใช้ในสวนยางก่อนเปิดกรีดจำนวน ๒ สูตรคือสูตร๒๐-๘-๒๐สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางเดิมและสูตร๒๐-๑๐-๑๒ สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางใหม่สูตรปุ๋ยสำหรับดินปลูกยางในแหล่งปลูกยางเดิมอัตราปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อดิน เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๖.นาง สุกัญญา กังฉิมา ๔๒ หมู่ที่ ๗ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกยางพารา ๒๐ ไร่ ข้าวโพดหวาน จำนวน ๔ ไร่ สับปะรด จำนวน ๒ ไร่ ถั่วลิสง จำนวน ๒ ไร่ และปลูกข้าว จำนวน ๔ ไร่ แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่มจึงทำให้ผลผลิตยางพารา โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๑ เป้าหมาย - ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดิน มีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุง

ดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกยางพารา ข้าว สับประรด ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตยางพารา โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักสับประรด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรบำรุงเป็นปุ๋ยที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็ว สามารถเปิดกรีดได้เร็วขึ้นปุ๋ยบำรุงที่แนะนำใช้ในสวนยางก่อนเปิดกรีดจำนวน ๒ สูตรคือสูตร ๒๐-๘-๒๐ สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางเดิมและสูตร๒๐-๑๐-๑๒ สำหรับ ดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางใหม่ สูตรปุ๋ยสำหรับดินปลูกยางในแหล่งปลูกยางเดิมอัตราปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อดิน .. เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(๑) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลภูแล่นช้าง อยู่ใน ๑. ลำห้วยไหลผ่าน ๔ สาย คือลำน้ำ พะยัง ลำห้วยบอง ห้วยสายเอ้ และห้วยขาม (แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ฝ่าย จำนวน ๘ แห่ง บ่อโยก จำนวน ๒๐ แห่ง บ่อน้ำประปา ๑๑ แห่ง มีทั้งหมด ๑๔ จุด พื้นที่ส่งน้ำทั้งหมด ๓,๐๐๐ ไร่ พื้นที่ส่งน้ำฤดูนาปี ๓,๐๐๐ ไร่ พื้นที่ส่งน้ำฤดูแล้ง ๒,๒๐๐ ไร่ ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓- ๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำฝน ๑,๖๕๕.๑๖ มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนรวมรายปีสูงที่สุดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ปริมาณน้ำฝน ๒,๕๐๒ มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำที่สุดโดยเฉลี่ยรายปี พ.ศ. ๒๕๖๐ปริมาณน้ำฝน ๑,๐๔๘.๙ มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนรวมรายเดือนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๓ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนตกมากที่สุด ปริมาณน้ำฝน ๓,๙๓๗.๔๐ มิลลิเมตร. ในช่วงต้นฤดูการเพาะปลูกเดือนมิถุนายน มีปริมาณ น้ำฝนเฉลี่ยที่ ๑๓๕.๖ มิลลิเมตร ถือว่ามีปริมาณน้อยและมีผลกระทบต่อการปลูกพืช และมีฝนตกเฉลี่ยมากที่สุดในเดือน สิงหาคม ๔๓๗.๔๙ มิลลิเมตร ซึ่งเป็นช่วงปลายฤดูการเพาะปลูก ทำให้ข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก ได้รับความเสียหาย

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น (พืช/ประมง/ปศุสัตว์)

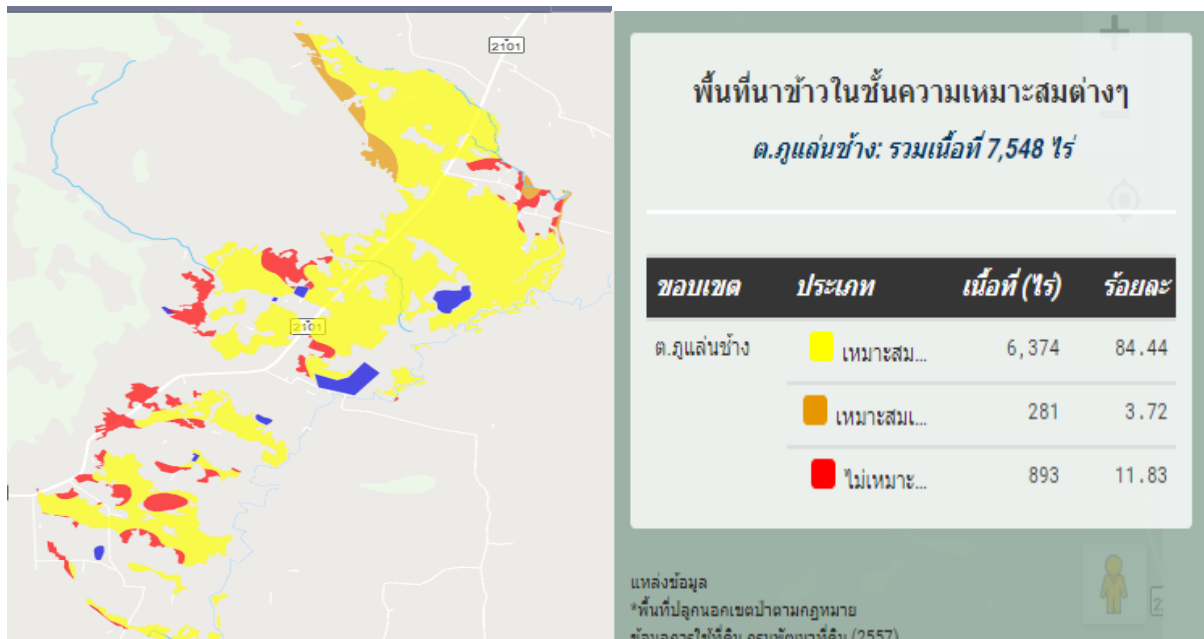
เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพเสริม แปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าว ยางพารา ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือข้าว รองลงมาได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง

๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญ และวิเคราะห์สินค้าเกษตรที่สำคัญเป็นรายประเด็น ดังนี้)

(๑) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าตำบลภูแล่นช้าง มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง จำนวน ๖๓๗๔ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๔๔ พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย จำนวน ๒๘๑ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๒ และพื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน๘๙๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘๓ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว
 (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

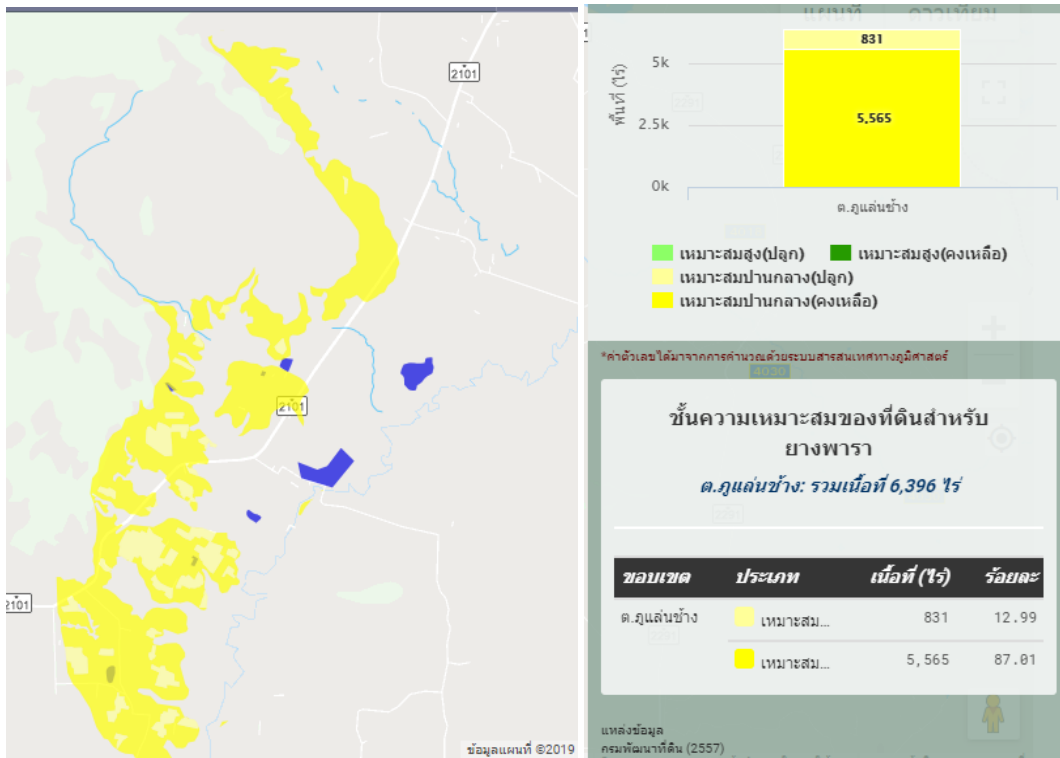
ในพื้นที่ตำบลภูแล่นช้าง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๒,๒๔๗ ราย มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๔,๐๓๘ ไร่ ในปี ๒๕๖๑ มีพื้นที่เสียหาย จำนวน ๓๐๐ ไร่ และมีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๑๓,๗๓๘ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๑ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
ข้าว	๘๙๘	๘,๑๕๓	๑,๓๗๔	๖,๗๐๓
ข้าวนาปี	๘๙๘	๘,๑๕๓	๑,๓๗๔	๖,๗๐๓

ที่มา : ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร

<https://production.doae.go.th/>

ภาพที่ ๑๓ ระดับความเหมาะสมในการปลูกยางพารา
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๙)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลภูแล่นช้าง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๑๐๘ ราย มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๔,๑๕๔.๐๗ ไร่ ในปี ๒๕๖๑ และมีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๒,๓๑๙.๒๐ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๒ จำนวนพื้นที่ปลูกยางพาราและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต (ไร่)
ยางพารา	๗๙๑	๔,๑๕๔.๐๗	-	๒,๓๑๙.๒๐
ยางพารา	๗๙๑	๔,๑๕๔.๐๗	-	๒,๓๑๙.๒๐

ที่มา : ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร

<https://production.doae.go.th/>

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ ตำบลภูแล่นช้าง พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน ๘๙๘ ราย พื้นที่ ๘,๑๕๓ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ ตำบลภูแล่นช้าง

หมู่ ที่	ชื่อบ้าน	ข้าวนาปี		ยางพารา	
		ราย	ไร่	ราย	ไร่
๑	บ้านภูแล่นช้าง	๑๒๔	๑,๕๙๙	๒๘	๑๙๔.๓๑
๒	บ้านคุ้มหัวเมือง	๑๓๐	๑,๑๕๙.๔๙	๓๐	๑๐๑.๓๙
๓	บ้านโนนศาลา	๑๐๙	๗๔๖.๒๕	๑๓	๖๔.๕
๔	บ้านน้ำปุ่น	๑๔๑	๙๘๓.๕๐	๑๔๖	๖๙๑.๘๗
๕	บ้านโนนนาคำ	๔๓	๓๑๓.๒๕	๖๓	๒๙๙
๖	บ้านน้ำคำ	๒๘	๑๓๔	๘๕	๕๙๘.๒๙
๗	บ้านโพธิ์แสง	๒๗	๒๙๓.๗๘	๑๔๓	๑๐๐๗.๓
๘	บ้านพรหมสว่าง	๑๒๕	๑,๔๐๓.๐๓	๒๔๐	๑๐๒๓.๔๑
๙	บ้านเมืองภู	๘๖	๖๕๗	๗	๑๕.๕
๑๐.	บ้านน้ำปุ่น	๘๕	๗๘๗.๒๕	๗๒	๓๖๙.๗๕
รวม		๘๙๘	๘,๐๗๗	๗๒	๒๔๗๒.๗

เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จที่เป็นต้นแบบในพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบ ในตำบลภูแล่นช้าง มีจำนวน ๕ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหาการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี ได้แก่

๑. นาง นิรพันธุ์ นนทมาตย์ ๑๒๘ หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตผัก พืชสวน การจัดการดิน การเพิ่มผลผลิต การปรับปรุงดิน/การให้น้ำแนวคิดเน้นการบำรุงดิน เป้าหมาย – ความต้องการทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกข้าว พืชผัก ให้ได้ผลผลิตสูง ดินที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตผัก ข้าว ไม้ผล โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฝุ่น และมีการไถ การปลูกพอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

๒.นาง เรืองชัย สิงนาครอง ๕๓ หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกข้าว ๑๖ ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ปลูกได้ผลผลิตน้อย จึงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวมาเป็นปลูกพืชผัก เช่น ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน ปลูกหมุนเวียนในพื้นที่ ๕ ไร่ ให้ผลผลิตเฉลี่ย ๖๐๐ ตัน/ไร่ ไร่ โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๕๖ ดิน เป้าหมาย – ความต้องการ

ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกข้าว ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๓.นางสาว วิยดา พิมมาหา ๖ หมู่ที่ ๗ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกข้าว ๑๖ ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ปลูกได้ผลผลิตน้อย จึงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวจำนวน ๑๐ ไร่ ปลูกข้าวโพดหวาน จำนวน ๒ ไร่ โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๒ ดิน เป้าหมาย – ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตผัก ข้าว โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถ การปลูกปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ หรือ ๔๖-๐-๐ เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๔. นางสาว ชุติกร ราตรีหว่าง ๙ หมู่ที่ ๗ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกยางพารา ๑๑ ไร่ แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ดอนจึงทำให้ผลผลิตยางพารา เลี้ยงโค จำนวน ๙ ตัว หลัเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒ ไร่ โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๑ ดิน เป้าหมาย – ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดินมีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกยางพารา ดินที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตยางพารา หลัเลี้ยงสัตว์ โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และหินฟูน และมีการไถ การปลูกปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรบำรุงเป็นปุ๋ย ที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็วสามารถเปิดกรีดได้เร็วขึ้นปุ๋ยบำรุงที่แนะนำใช้ในสวนยางก่อนเปิดกรีดจำนวน ๒ สูตรคือสูตร๒๐-๘-๒๐สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางเดิมและสูตร๒๐-๑๐-๑๒ สำหรับ ดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางใหม่สูตรปุ๋ยสำหรับดินปลูกยางในแหล่งปลูกยางเดิมอัตราปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อดิน .. เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๕.นาย สุริโย อัคราษ ๑๒๗/๑ หมู่ที่ ๔ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกยางพารา ๔ ไร่ ๒ งาน และปลูกข้าว จำนวน ๒ ไร่ แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่มจึงทำให้ผลผลิตยางพารา โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๑ ดิน เป้าหมาย – ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมี เท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดิน มีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกยางพารา

ดินที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตอย่างพารา โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และ หินฟูน และมีการไถ การปลูกปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรบำรุงเป็นปุ๋ยที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็วสามารถเปิดกรีดได้เร็วขึ้นปุ๋ยบำรุงที่แนะนำใช้ในสวนยางก่อนเปิดกรีดจำนวน ๒ สูตร คือ สูตร ๒๐-๘-๒๐ สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางเดิมและสูตร ๒๐-๑๐-๑๒ สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางใหม่สูตรปุ๋ยสำหรับดินปลูกยางในแหล่งปลูกยางเดิมอัตราปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อดิน เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

๖.นาง สุกัญญา กังนิมา ๔๒ หมู่ที่ ๗ เกษตรกรต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ในพื้นที่ปลูกยางพารา ๒๐ ไร่ ข้าวโพดหวาน จำนวน ๔ ไร่ สับปะรด จำนวน ๒ ไร่ ถั่วลิสง จำนวน ๒ ไร่ และปลูกข้าว จำนวน ๔ ไร่ แต่เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่มจึงทำให้ผลผลิตยางพารา โดยเริ่มในปีการผลิต ๒๕๖๑ เป้าหมาย – ความต้องการ ทดสอบการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควรปรับปรุงดินอย่างไร และควรใช้อัตราปุ๋ยเคมีเท่าใด เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง และดิน มีความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน เทคโนโลยีในแปลงต้นแบบเน้นการปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด สำหรับการปลูกยางพารา ข้าว สับปะรด ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ต้องปรับความเป็น กรดเป็นด่างของดินให้เป็นกลาง หรือ pH ประมาณ ๖.๐ – ๗.๐ ซึ่งเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตอย่างพารา โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น การปรับปรุงดิน จะใช้ปูนขาว และ หินฟูน และมีการไถ การปลูกปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หลังจากนั้น รองพื้นก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม /ไร่ เลือกใช้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรบำรุงเป็นปุ๋ยที่ใส่เพื่อเร่งให้ต้นยางเจริญเติบโตเร็วสามารถเปิดกรีดได้เร็วขึ้นปุ๋ยบำรุงที่แนะนำใช้ในสวนยางก่อนเปิดกรีดจำนวน ๒ สูตรคือสูตร ๒๐-๘-๒๐ สำหรับดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางเดิมและสูตร ๒๐-๑๐-๑๒ สำหรับ ดินทุกชนิดในแหล่งปลูกยางใหม่สูตรปุ๋ยสำหรับดินปลูกยางในแหล่งปลูกยางเดิมอัตราปุ๋ยที่ใช้จะแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อดิน .. เลือกสูตรใด สูตรหนึ่ง ใช้ ระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ช่วยในฤดูแล้ง การกำจัดแมลง ใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อความปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักที่สำคัญของตำบล รองลงมา คือ พืชไร่ พืชผัก และไม้ผล ตามลำดับ

การปลูกข้าว

- **วิธีปลูก** โดยวิธีปักดำและหว่าน มีการจ้างแรงงานมากในช่วงนี้
- **พันธุ์** ข้าวเหนียว กข.๖ , พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข.๑๕ (นาปี)
- **การใช้ปุ๋ย** ปุ๋ยที่ใช้ คือ **ปุ๋ยเคมี** สูตร ๑๕-๑๕-๑๕,สูตร ๑๖-๒๐-๐,สูตร ๑๖-๑๖-๘ , สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วน **ปุ๋ยคอก** จะ มีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

- **การใช้สารเคมี** แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พวด ฟูราดาน พอช่วงหลังมีการแนะนำรณรงค์การปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจาก

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว
๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ
๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้หว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่

๔. เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ขยายน้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นใส่หญ้าแล้วไถกลบโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ/ไร่ (ใช้น้ำหมักชีวภาพปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาลปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะ)

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แซ่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๑๕ กิโลกรัม/ไร่ คลุกเชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อป้องกันเชื้อราป้องกันโรครากเน่า โคนเน่า โรคใบไหม้ และแช่ในน้ำหมักชีวภาพ (โดยใช้น้ำ ๑ ปี๊บ เติมน้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะ และกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ) แซ่เมล็ดพันธุ์ข้าวนาน ๓๐ นาที

๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า เมื่อครบอายุ ๕ วัน ให้หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่

๓. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ (ใช้น้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ)

๔. เมื่อต้นกล้าอายุได้ ๒๐ วัน หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นตามอัตราส่วนในข้อ ๓ เพื่อกระตุ้นให้ต้นกล้าแข็งแรงและถอนง่าย

๕. ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้

ต้นทุนการผลิตข้าวแยกประเภท/รายการ

ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี (เฉลี่ย)

๑. ค่าแรงงาน(ปักดำ,เก็บเกี่ยว,นวด,ขนส่ง)	๑,๓๐๐ บาท
๒. ค่าเตรียมดิน	๖๐๐ บาท
๓. ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๕๐ บาท
๔. ค่าปุ๋ยเคมี	๒๕๐ บาท
๕. ค่ายาปราบศัตรูพืช	๕๐ บาท

รวมต้นทุนการผลิต

๒,๓๕๐ บาท

อัตราค่าจ้างและราคาเมล็ดพันธุ์

- รถไถเดินตาม และรถแทรกเตอร์ ค่าจ้างไร่ไถดะไถแปร ๕๐๐ บาทต่อไร่ รถเกี่ยว นวดข้าว ค่าจ้างไร่ละ ๘๐๐ บาท

- เมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว กข ๖ กระสอบละ ๖๒๕ บาท ราคา กก.ละ ๒๕ บาท , ข้าวเจ้า มะลิ ๑๐๕ , ข้าวเจ้ากข. ๑๕ ราคา กระสอบละ ๕๒๕ บาทราคา กก.ละ ๒๑ บาท

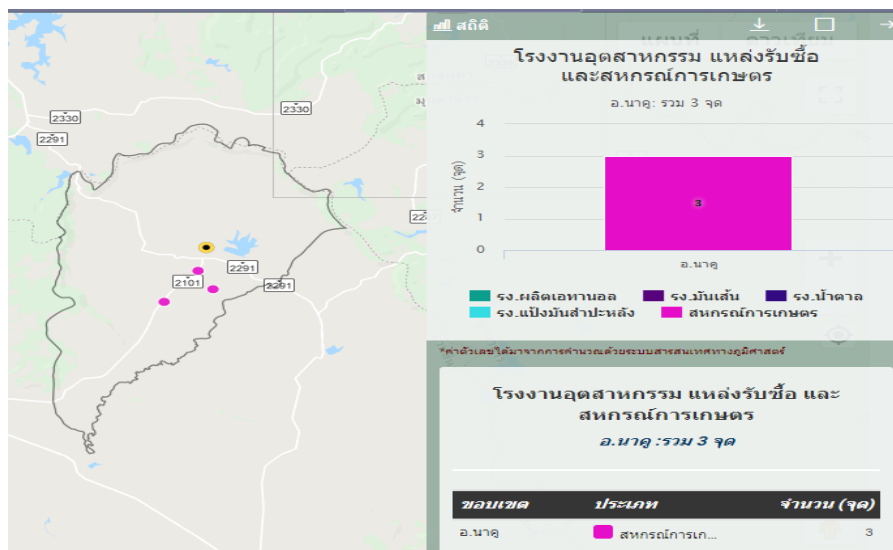
สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

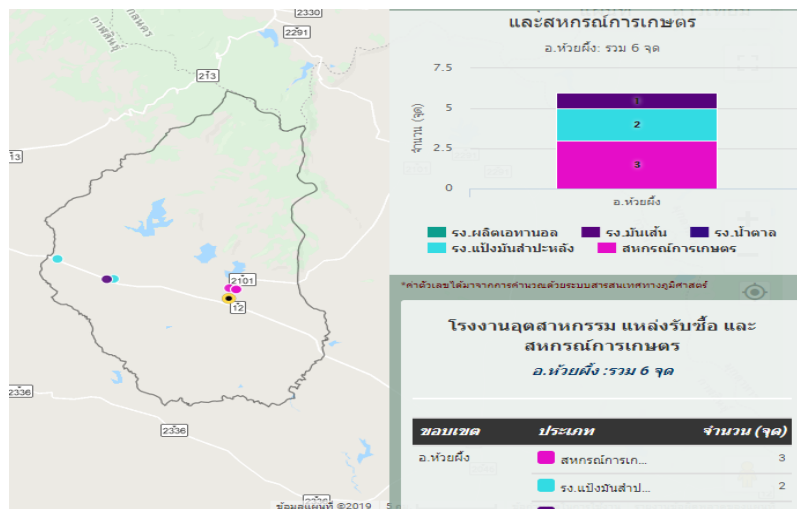
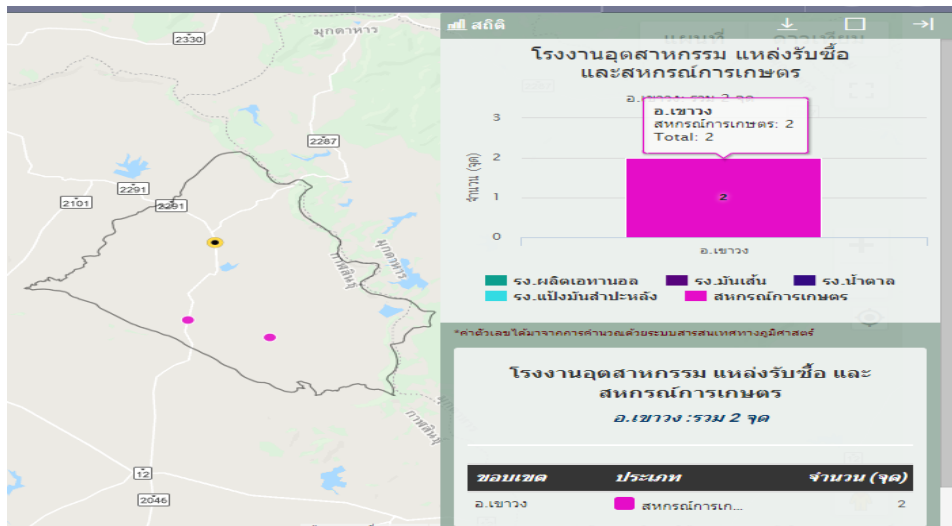
สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งมากขึ้น

จึงส่งผลกระทบต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าวเปลือก เจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๐,๙๐๐ - ๑๒,๐๐๐ บาท ราคาข้าวเปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๑๒,๐๐๐ - ๑๓,๐๐๐ บาท
เกษตรกรตำบลภูแล่นช้าง สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับจุดรับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ใน ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอห้วยผึ้ง และอำเภอเขาวง จำนวน ๑๔ แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง		
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
๑	สหกรณ์การเกษตร อำเภอนาคู	๑	โนนนารายณ์	นาคู
๒	สหกรณ์การเกษตร อำเภอนาคู	๕	สายนางัว	นาคู
๓	สหกรณ์การเกษตร อำเภอนาคู	๑	นาคู	นาคู
๔	สหกรณ์การเกษตร อำเภอห้วยผึ้ง	๑๔	นิคมห้วยผึ้ง	ห้วยผึ้ง
๕	สหกรณ์การเกษตร อำเภอเขาวง	๑	สงเปลือย	เขาวง
๖	สหกรณ์การเกษตร อำเภอเขาวง	๗	กุดสิมคุ้มใหม่	เขาวง

ภาพที่ ๑๕ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว
(ที่มา : การสำรวจ, ๒๕๕๙)

๒.๑.๑ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๗ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ	- ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ตันข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนแอฟริกัน ปอเทือง ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด	หมู่ ๑ - หมู่ ๑๐	๑
	- ดินมีสภาพเป็นกรด	- ใส่วัสดุปูนปรับปรุงดินตามอัตราที่กำหนด (ตามค่าความต้องการปูนของดิน) โดยหว่านปูนกระจายทั่วพื้นที่ ไถคลุกเคล้ากับดิน หมักไว้อย่างน้อย 7 วัน ในสภาพดินขึ้น เพื่อให้ปูนทำปฏิกิริยาสะเทินกรดในดิน ความรุนแรงของกรดจะลดลง (pH สูงขึ้น) การใช้วัสดุปูนทางการเกษตร แก่ความ	หมู่ ๑ - หมู่ ๑๐	๑

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑.๑ ทรัพยากรดิน(ต่อ)		ร่วนแรงของกรดในดิน จึงเป็นวิธีที่ง่าย สะดวกและได้ผลรวดเร็วที่สุด สำหรับอัตราปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้นั้นแตกต่างกันไปตามระดับความร่วนแรงของกรดในดิน ดังนี้ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงน้อย pH ประมาณ ๔.๖-๕.๐ ใส่อัตรา ๐.๕ ตันต่อไร่ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงปานกลาง pH ประมาณ ๔.๐-๔.๔ ใส่อัตรา ๑.๐ ตันต่อไร่ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงมาก pH ต่ำกว่า ๔.๐ ใส่อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตันต่อไร่ หรือตามค่าความต้องการปุ๋ยของดินที่วิเคราะห์ได้ ประโยชน์ของวัสดุปุ๋ย ลดความเป็นกรดจัดของดิน ดินมี pH สูงขึ้น ตามปริมาณปุ๋ยที่ใส่มากขึ้น เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส) และลดความเป็นพิษของเหล็กและอะลูมิเนียม เช่น ดินเปรี้ยวจัดชุดดินรังสิตกรดจัด มี pH ๔.๔ หลังใส่ปุ๋ยมาร์ลอัตรา ๑,๔๒๖ กิโลกรัมต่อไร่ เจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตสูงขึ้น - ปลุกพืชปุ๋ยสดตระกูลถั่วบำรุงดิน เช่น โสนแอฟริกัน ถั่วพุ่ม ถั่วพริ้ว หรือปอเทือง โดยหว่านเมล็ด		

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<u>ด้านพื้นที่และทรัพยากร</u> ๑.๑ ทรัพยากรดิน(ต่อ)		หลังปรับสภาพความเป็นกรดของดินแล้ว แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดเมื่อเริ่มออกดอก (อายุประมาณ 55-60 วัน) หมักไว้ประมาณ 10 วัน จึงเตรียมดินปลูกข้าว ปุ๋ยพืชสดที่ได้ให้ปริมาณธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียมลงดิน ปริมาณธาตุอาหารที่ได้จะมากหรือน้อยขึ้นกับมวลชีวภาพของพืชปุ๋ยสดที่ได้ และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้บางส่วน		
๑.๒. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	- ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เช่นบ่อ บาดาล	๒. ประสานหน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดูแล	ทุกหมู่	๒
๑.๓. ถนนเพื่อการเกษตร	- ถนนเพื่อการเกษตรยังไม่เพียงพอ	๓. ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ทุกหมู่	๔
๑.๔. ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- ไฟฟ้าเพื่อการเกษตรไม่ทั่วถึง เช่น ไฟฟ้า แผงโซลาร์เซลล์เพื่อการเกษตร	๔. ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ทุกหมู่	๓

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๓. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๑.๑ ข้าว	- ผลผลิตต่ำ - ผลผลิตยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต - การตลาดยังอาศัยช่องทางเดียวในการขาย -โรครแมลงในพื้นที่	- ประกอบอาชีพเสริม - ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต - สร้างตลาดแบบขายตรง ขายออนไลน์ (ขายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยตรง) - เลือกขายสินค้าให้กับจตุรรับซื้อที่อยู่ใกล้ที่สุด - ส่งเสริมและแนะนำการวางแผนการผลิตให้เหมาะสม - ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน - ส่งเสริมให้ใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรครแมลง - ส่งเสริมการปลูกพืชให้หลากหลายและเหมาะสมกับพื้นที่	ทุกหมู่บ้าน	๑
			หมู่ ๒ ,๕,๖,๘	๑
	๑.๒ ยางพารา - ผลผลิตต่ำ - การตลาดยังอาศัยช่องทางเดียวในการขาย --ขาดทักษะการกรีดยางพารา	- ประกอบอาชีพเสริม - ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต - สร้างตลาดแบบขายตรง ขายออนไลน์ (ขายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยตรง) - เลือกขายสินค้าให้กับจตุรรับซื้อที่อยู่ใกล้ที่สุด - ส่งเสริมการทำยางพาราแปลงใหญ่	หมู่ ๗ ,๖	๑

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
		- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน		
๔. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๔.๑ เกษตรกร	- ขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำเกษตร - ขาดการนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร - ขาดแรงงานในครัวเรือนด้านเกษตร	- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำเกษตร - ส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร	ทุกหมู่	๑
๔.๒ การรวมกลุ่ม	- กลุ่มไม่สามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่อง - กลุ่มไม่สามารถสร้างรายได้ ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน	- - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจาก - ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการเพิ่มผลผลิตยางพารา	ทุกหมู่	
๕. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๕.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มี	ทุกหมู่บ้าน	๒

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
		คุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดย สถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาคู ,๒๕๖๒

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

ตาราง TOWS Matrix อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลโนนนารายณ์ ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๑๘ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. มีพื้นที่ปลูกข้าว ทุกหมู่บ้าน ๒.มีพื้นที่ปลูกยางพารา	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร ๒. เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการแปรรูป ๓.การกรีดยางพาราไม่ถูกวิธี ๔.มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างน้อย
โอกาส (Opportunities : O) ๑.มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม ๒. มีการยางแห่งประเทศไทย ในพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำยางพารา ๓.มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยางพารา	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) ๓. รวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ยางพารา (S๒+O๓)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓) ๒. การรวมกลุ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ปริมาณและคุณภาพดีขึ้น (W๑+O๒) ๓. ส่งเสริมการผลิตยางพาราอย่างถูกวิธี ให้เหมาะสม(W๓+O๓) ๔. การหาเครือข่ายเพื่อเพิ่มแหล่งจำหน่ายสินค้า
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. บางพื้นที่มีน้ำท่วมขัง,แห้งแล้ง	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง หาเครือข่าย (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่ (W๑+T๑)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
- ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๓ การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากข้าว
- ๒.๒ การรวมกลุ่มส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตน้ำยางพารา

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง หาเครือข่าย
- ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน หรือบ่อบาดาล ให้เพียงพอ

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	๑. มีพื้นที่ขนาดใหญ่เหมาะแก่การทำเกษตร ๒. เกษตรกรมีความชำนาญการทำเกษตร ๓. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกัน ๔. มีกองทุนหมู่บ้าน ๕. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถบริการประชาชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เข้าสนับสนุนอย่างเพียงพอ ๖. มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยางพารา	๑. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๒. ขาดแรงงานภาคการเกษตร ๓. เกษตรกรอายุมาก ขาดความรู้นวัตกรรมเพื่อมาใช้ในการด้านเกษตร
โอกาส (O)	SO กลยุทธ์เชิงรุก	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข
๑. อยู่ใกล้ตลาดและชุมชนสินค้าเกษตร ๒. เส้นทางคมนาคมสะดวก ๓. ภาครัฐให้การสนับสนุนด้าน	๑. ส่งเสริมการผลิตสินค้าในรูปแบบของแปลงใหญ่ (S๑S๓S๖O๑O๓O๔) ๒. ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปอาหารปลอดภัย (S๖O๔)	๑. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยปุ๋ยพืชสด (W๑O๓) ๒. ส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา

การเกษตร ๔. ประชาชนมีพื้นที่ปลูกยางพารา	๓. ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต น้ำยางพาราในพื้นที่ (S๕O๑)	(W๒O๓) ๓. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรมเพื่อการเกษตร(W๓O๓)
ภัยคุกคาม (T) ๑. ประสบภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ฝนแล้งเป็นประจำ ๒. ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ๑. ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บรรจุกการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบ ภัยในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ (S๕T๑) ๒. ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบ ผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ (S๒T๒)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. ประสานหน่วยงานราชการที่ เกี่ยวข้องในด้านน้ำเพื่อสนับสนุน เกษตรกรที่ประสบปัญหาด้าน การเกษตร (W๓T๑)

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาคู ,๒๕๖๒

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ ส่งเสริมการผลิตสินค้าในรูปแบบของแปลงใหญ่ (S๑S๓S๖O๑O๓O๔)
- ๑.๒. ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปอาหารปลอดภัย (S๒O๔)
- ๑.๓. พัฒนาและส่งเสริมการผลิตน้ำยางพาราในพื้นที่ (S๕O๑)

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยปุ๋ยพืชสด (W๑O๓)
- ๒.๒. ส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา (W๒O๓)
- ๒.๓. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการเกษตร(W๓O๓)

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๓.๑ ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรจุกการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัย
ในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ (S๕T๑)
- ๓.๒ ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ (S๒T๒)

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ ประสานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในด้านน้ำเพื่อสนับสนุนเกษตรกรที่ประสบ
ปัญหาด้านการเกษตร (W๓T๑)

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๓.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าว
- สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปผลผลิตข้าว เพื่อเพิ่มมูลค่า

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาคุณภาพการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าข้าวครบวงจร

๓.๑.๒ ยางพารา

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- สามารถรวมกลุ่มแปลงใหญ่ยางพารา
- สร้างเครือข่ายกลุ่มยางพาราเพื่อขยายตลาดรับซื้อ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรและขยายเครือข่ายผู้ปลูกยางพารา

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ เกษตรกร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- สร้างกลุ่มเกษตรกรในตำบลภูแล่นช้าง

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรและขยายเครือข่ายผู้ปลูกยางพาราอย่างยั่งยืน

๓.๒.๒ กลุ่มยางพาราแปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานนาแปลงใหญ่
- สร้างรายได้ให้แก่กลุ่มนาแปลงใหญ่ อย่างยั่งยืน
- สร้างเครือข่ายกลุ่มนาแปลงใหญ่ในอำเภอ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบยางพาราแปลงใหญ่

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ปรับปรุงดินในพื้นที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ตำบลภูแล่นช้าง อำเภอนาคู

จังหวัดกาฬสินธุ์

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์แก้ไข

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยปุ๋ยพืชสด

๓.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- จัดหาแหล่งน้ำในเขตพื้นที่ประสบปัญหาแล้ง และบรรเทาปัญหา

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ โครงการขุดเจาะบาดาลน้ำตื้นเพื่อการเกษตร

โครงการพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย

๑. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนส่วนหนึ่งเกิดจากการบริโภคอาหารที่มีสารเคมีปนเปื้อน เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาด้านสุขภาพ การผลิตข้าวอินทรีย์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าวให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

๒. วัตถุประสงค์

๑. มีพื้นที่ที่ปลูกข้าวปลอดภัยในอำเภอเพิ่มขึ้น
๒. เกษตรกรมีองค์ความรู้เรื่องการผลิตข้าวปลอดภัย

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๕๐๐ ราย พื้นที่ ๒,๕๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี พ.ศ.๒๕๖๑ – ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

เกษตรกร ในตำบลภูแล่นช้าง จำนวน ๕๐๐ ราย พื้นที่ ๒,๕๐๐ ไร่

๖. กิจกรรม

- ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๐๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๕๐๐ ไร่
 ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๐๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๕๐๐ ไร่
 ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๐๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๕๐๐ ไร่
 ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๐๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๕๐๐ ไร่
 ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๐๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๕๐๐ ไร่

๗. วิธีดำเนินงาน

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ												
อบรมเกษตรกร												
จัดทำแปลงผลิตข้าวอินทรีย์												
รวบรวมผลผลิต/ทำการตลาด												

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. กิจกรรมอบรมเกษตรกรจำนวน ๑ วัน

ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มจำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๒ มื้อๆละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ค่าอาหารกลางวันจำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๑ มื้อๆละ ๑๒๐ บาท เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท

๒. กิจกรรมจัดทำแปลงผลิตข้าวอินทรีย์

เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ จำนวน ๕,๐๐๐ กิโลกรัมๆละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๑๒๕,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๔๗,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. มีพื้นที่ที่ปลูกข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้น จำนวน ๒,๕๐๐ ไร่

๒. เกษตรกรมีองค์ความรู้เรื่องการผลิตข้าวปลอดภัยและการผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน ๕๐๐ ราย

โครงการพัฒนาคุณภาพการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าข้าวครบวงจร

๑. หลักการและเหตุผล

การปลูกข้าว เป็นอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่ละปีนารายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่อาศัยธรรมชาติ ซึ่งสภาพดินฟ้าอากาศไม่แน่นอน อีกทั้งมีปัญหาโรค และแมลงเป็นอุปสรรคที่สำคัญ การผลิตยังเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนและส่งขายในท้องถิ่น และการแปรรูปให้เป็นสินค้าอื่นยังมีน้อย ทำให้รายได้ในการขายสินค้าไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งการรวมกลุ่มเกษตรกรยังไม่ต่อเนื่อง ซึ่งจะ เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้กิจกรรมของชุมชนในการผลิตสินค้าและแปรรูปผลผลิต มีความมั่นคง ต่อเนื่อง โดย คณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันประกอบกิจกรรม โดยใช้ทุนของชุมชน ได้แก่ ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและทุนทางสังคมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการรวมกลุ่มและการแปรรูปเพิ่มมูลค่าข้าวให้มีประโยชน์สูงสุด

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้แก่เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจลักษณะสำคัญ ของการรวมกลุ่ม
๒. เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาความสามารถในการจัดการ ให้มีความเข้มแข็งพร้อม สำหรับการแข่งขันทางการค้า ในอนาคต
๓. เพื่อจัดอบรมการให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการจัดการ สามารถจัดการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต ให้ผลตอบแทนสูง และสามารถบริหารจัดการในเชิงธุรกิจได้
๔. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเพิ่มมูลค่าสินค้าข้าว ให้มีความหลากหลาย

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร ในตำบลภูแล่นช้าง จำนวน ๑๐ กลุ่ม จำนวน ๕๐๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี พ.ศ.๒๕๖๑ – ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการอบรมเกษตรกรตำบลภูแล่นช้าง ดังนี้

๑. บ้านภูแล่นช้าง หมู่ที่ ๑ ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๒. บ้านคุ้มหัวเมือง หมู่ที่ ๒ ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๓. บ้านโนนศาลา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๔. บ้านน้ำปุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย

๕. บ้านโนนนาคำ หมู่ที่ ๕	ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๖. บ้านน้ำคำ หมู่ที่ ๖	ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๗. บ้านโพธิ์แสง หมู่ที่ ๗	ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๘. บ้านพรหมสว่าง หมู่ที่ ๘	ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๙. บ้านเมืองภู หมู่ที่ ๙	ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย
๑๐. บ้านน้ำปุ่น หมู่ที่ ๑๐	ตำบลภูแล่นช้าง	เกษตรกร	๑๐ ราย

๖. กิจกรรม

- ประชาสัมพันธ์โครงการ เดือน เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕
- ดำเนินการฝึกอบรม เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕
- สรุปการดำเนินงาน เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕.

๗. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ			←→									
อบรมเกษตรกร					←→	←→	←→	←→				
จัดทำแปลงผลิตข้าวครบวงจร						←→	←→	←→	←→	←→	←→	
สรุปผลการดำเนินงาน											←→	←→

๘. งบประมาณ(ต่อปี)

๑. กิจกรรมอบรมเกษตรกรจำนวน ๒ วัน

ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มจำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๔ มื้อๆละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ค่าอาหารกลางวันจำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๒ มื้อๆละ ๑๒๐ บาท เป็นเงิน ๒๔,๐๐๐ บาท

ค่าตอบแทนวิทยากรจำนวน ๒ ชั่วโมงๆละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท

๒. กิจกรรมจัดหาปัจจัยการผลิตตามความต้องการกลุ่ม เป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐๖,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรมีองค์ความรู้การแปรรูปข้าวและนำไปปฏิบัติได้จำนวน ๕๐๐ ราย

๒. มีกลุ่มแปรรูปข้าวเพื่อการค้าเพิ่มขึ้นจำนวน ๑๐ กลุ่ม

โครงการขุดเจาะบาดาลเพื่อการเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

ตำบลภูแล่นช้างเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน และเป็นพื้นที่ที่อาศัยน้ำฝนเพื่อทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาจากภัยพิบัติ(ฝนทิ้งช่วง) เป็นจำนวนมาก โดยในเขตพื้นที่ภูแล่นช้างร้อยละ ๘๐ การขุดเจาะบาดาล จึงเป็นช่วยแก้ปัญหาแก่เกษตรกรให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี เป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพื่อที่จะกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรได้ตลอดปี
๒. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งอาหารตลอดทั้งปี

๓. เป้าหมาย

๑. บ่อบาดาล จำนวน ๓๐๐ บ่อ

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ประชาสัมพันธ์โครงการ เดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๑-๒๕๖๕
- ดำเนินการฝึกอบรม เดือน เมษายน ๒๕๖๑-๒๕๖๕
- สรุปการดำเนินงาน เดือน สิงหาคม - ธันวาคม ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ตำบลภูแล่น จำนวน ๑๕๐ บ่อ

๖. กิจกรรม

จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลภูแล่นช้าง

- ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับทราบและรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- จัดเวทีชาวบ้านเพื่อคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ดำเนินการขุดบ่อบาดาล

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ขุดเจาะบาดาล จำนวน ๓๐ บ่อ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ขุดเจาะบาดาล จำนวน ๓๐ บ่อ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ขุดเจาะบาดาล จำนวน ๓๐ บ่อ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ขุดเจาะบาดาล จำนวน ๓๐ บ่อ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ขุดเจาะบาดาล จำนวน ๓๐ บ่อ

- ติดตามและประเมินผลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลโนนนาจาน/คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลภูแล่นช้าง

๒. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ												
สำรวจพื้นที่												
ขุดเจาะบาดาล												
สรุปผลการดำเนินงาน												

๘.งบประมาณ(ต่อปี)

๑. กิจกรรมชุดเจาะบาดาล จำนวน ๓๐ บ่อๆละ ๘๐,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๒,๔๐๐,๐๐๐ บาท

๑๒. ผลที่คาดว่าจะได้รับตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. มีการขุดเจาะบาดาล จำนวน ๑๕๐ บ่อ เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำสำหรับทำการเกษตร

โครงการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มมูลค่ายางพารา

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอพลมีพื้นที่ปลูกยางพารา ๑,๖๕๒ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๖.๑๓ เนื่องจากเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ในการผลิตยางพาราให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานเกษตรอำเภอนาคูจึงจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มมูลค่ายางพารา เพื่อให้เกษตรกร เปลี่ยนจากพื้นที่ทำนามาเป็นพื้นที่ปลูกยางพารา เป็นการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพารา
๒. เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร
๓. เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการผลิตยางพาราอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. เกิดการนำเทคโนโลยีการผลิตมาใช้ประโยชน์

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรจำนวน ๒๕๐ ราย พื้นที่ ๕๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี พ.ศ.๒๕๖๑ – ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ ตำบลภูแล่นช้าง หมู่ ๑-๑๐

๖. กิจกรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อบรมเกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อบรมเกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อบรมเกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อบรมเกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

ปีพ.ศ. ๒๕๖๕ อบรมเกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย จัดทำแปลงผลิตฯพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

๗. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ												
อบรมเกษตรกร												
จัดทำแปลงผลิตมันสำปะหลัง												
จัดทำแปลงระบบน้ำหยด												
สรุปผลการดำเนินงาน												

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. กิจกรรมอบรมเกษตรกรตามโรงเรียนเกษตรกรจำนวน ๑ วัน

ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มจำนวน ๕๐ รายๆละ ๒ มื้อๆละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท

ค่าอาหารกลางวันจำนวน ๕๐ รายๆละ ๑ มื้อๆละ ๑๒๐ บาท

เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๘,๕๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพารา จำนวน ๕๐๐ ไร่
๒. เพิ่มรายได้แก่เกษตรกร
๓. เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการผลิตยางพารา อย่างมีประสิทธิภาพจำนวน ๒๕๐ ราย

โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยปุ๋ยพืชสด

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสภาพพื้นที่ตำบลภูแล่นช้าง เป็นที่ราบสูง ดินเป็นดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ อีกทั้งเกษตรกรนิยมปลูกพืชชนิดเดิมซ้ำ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินเสื่อมสภาพ การปลูกพืชปุ๋ยพืชสด เช่น ปอเทือง การไถกลบตอซัง จึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะสามารถปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำนา และการปลูกพืชอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ การปรับปรุงบำรุงดิน
๒. เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

๓. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรจำนวน ๙๐๐ ราย พื้นที่ ๔,๕๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ.๒๕๖๑ – ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

เกษตรกรตำบลภูแล่นช้าง จำนวน ๙๐๐ ราย พื้นที่ ๔,๕๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๘๐ ราย จัดทำแปลงผลิตาพื้นที่ ๙๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๘๐ ราย จัดทำแปลงผลิตาพื้นที่ ๙๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๘๐ ราย จัดทำแปลงผลิตาพื้นที่ ๙๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๘๐ ราย จัดทำแปลงผลิตาพื้นที่ ๙๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อบรมเกษตรกรจำนวน ๑๘๐ ราย จัดทำแปลงผลิตาพื้นที่ ๙๐๐ ไร่

๖. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประกาศรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	←→											
อบรมเกษตรกร			←→									
จัดทำแปลงปรับปรุงบำรุงดิน				←→								

๑. กิจกรรมอบรมเกษตรกรจำนวน ๑ วัน

ค่าอาหารกลางวันจำนวน ๑๘๐ รายการละ ๑ มีื้อๆละ ๑๒๐ บาท เป็นเงิน ๒๑,๖๐๐ บาท

เมล็ดพันธุ์ปอเทือง จำนวน ๔,๕๐๐ กิโลกรัมๆละ ๓๓ บาท เป็นเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๖๕,๖๐๐ บาท

๑. เกษตรกรมีความรู้ การปรับปรุงบำรุงดินจำนวน ๙๐๐ ราย

๒. ปรับปรุงบำรุงโดยใช้ปุ๋ยพืชสด จำนวน ๔,๕๐๐ ไร่

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. หลักการเหตุผลและแนวคิดของโครงการ

เนื่องในวโรกาสอันเป็นมิ่งมหามงคลที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เมื่อครั้ง ทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในพุทธศักราช ๒๕๕๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความปลื้มปิติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ และด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนพสกนิกรในถิ่นทุรกันดาร โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ด้วยทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ความเป็นอยู่ของพสกนิกรเหล่านั้นดีขึ้น พระราชกรณียกิจดังกล่าวเป็นความประทับใจแก่ปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด ในวโรกาสดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นควรจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือของงานวิจัย พัฒนา และงานบริการวิชาการเกษตร ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพการผลิตในรูปแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นกลไกของชุมชนในการรณรงค์ฟื้นฟูเกษตรกรและ แก้ไขปัญหาาร่วมกันในรูปแบบกิจกรรมให้บริการเคลื่อนที่ และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และการฝึกอบรม เพื่อแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระราชนุญาต จัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ถวาย และขอรับพระมหากรุณาธิคุณให้โครงการอยู่ในพระราชนาคราะห์ ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เป็นวิธีการดำเนินงานอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่รับผิดชอบ โดยเป็นการปฏิบัติงานในเชิงรุกที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายที่มีปัญหา ให้ได้รับบริการทางการเกษตรอย่างรวดเร็ว ทว้ถึงและครบถ้วน เช่น การวิเคราะห์ดิน การวินิจฉัย โรคพืช โรคสัตว์ โรคสัตว์น้ำ และการให้วัคซีนป้องกันโรค รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรมความรู้การเกษตรเสริมเพิ่มเติมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งเป็นการดำเนินการในลักษณะบูรณาการการทำงานระหว่าง นักวิชาการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช สัตว์ ประมง ดิน และน้ำ ฯลฯ พร้อมด้วยอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิชาการด้านต่างๆ มาให้บริการในคลินิกเกษตร โดยสามารถ เคลื่อนที่เข้าไปได้ถึงในระดับตำบล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้ารับบริการทางการเกษตรได้อย่างถูกต้องครบถ้วนทุก ด้านในคราวเดียวกัน

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรที่มีปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงการบริการทางวิชาการ และได้รับการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างครบวงจรในคราวเดียวกัน นอกจากนี้ยังเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการให้บริการและแก้ไขปัญหาทางการเกษตรร่วมกัน

๓. เป้าหมาย

บุคคลเป้าหมายเกษตรกร ตำบลภูแล่นช้าง ๑๐ หมู่บ้าน รวม ๑๐๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หรือศูนย์เครือข่าย จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

- กิจกรรมหลัก ได้แก่ ให้บริการด้านคลินิก ให้คำปรึกษา ตรวจวิเคราะห์ วินิจฉัย โดยใช้ อุปกรณ์และเครื่องมือจากห้องปฏิบัติการ เช่น คลินิกพืช คลินิกปศุสัตว์ คลินิกประมง คลินิกดินและปุ๋ย ฯลฯ

- กิจกรรมเสริม ได้แก่ การบริการความรู้และนิทรรศการต่างๆ ให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหา การพัฒนาแหล่งน้ำ กฎหมายเกษตร เครื่องจักรกลเกษตร ฯลฯ

๗. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการ	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
จัดนิทรรศการส่งเสริม การเกษตร												

๘. งบประมาณ

๘.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๑๒,๐๐๐ บาท

๘.๒ ขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- เทศบาลตำบลภูแล่นช้าง จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกร จำนวน ๒,๔๐๐ ราย ได้แสดงความจงรักภักดีและเทิดพระเกียรติเนื่องในวโรกาสอันเป็นมิ่งมหามงคลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในวโรกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ ในปี ๒๕๖๓

๙.๒ เกษตรกร มีความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีการเกษตรที่ดีและเหมาะสมในการประกอบอาชีพ

๙.๓ เกษตรกร ได้รับการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์พร้อมกันได้ ณ จุดเดียว

๙.๔ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เครือข่ายเกษตรกร ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบอย่างพาราแปลงใหญ่

๑. หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาของกระทรวง (Road map) ซึ่งมีโครงการที่สำคัญ คือการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง เน้นให้ความสำคัญในเรื่องการตลาด ต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงการผลิตของเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่จะก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับสินค้าเกษตร โดยมีหลักการ คือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ ของสินค้า แก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ อย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

๒. เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพ ได้ มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๓. เป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ทั้ง ๑๐ หมู่บ้าน

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ปี พ.ศ.๒๕๖๑ - ปี พ.ศ.๒๕๖๕

๕. พื้นที่ดำเนินการ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโพธิ์แสง หมู่๗ ตำบลภูแล่นช้าง

๒. กิจกรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อบรมผู้ปลูกยางพารา จำนวน ๕๐ ราย

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อบรมผู้ปลูกยางพาราใหญ่ จำนวน ๕๐ ราย

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อบรมผู้ปลูกยางพารา จำนวน ๕๐ ราย

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ผู้ปลูกยางพาราใหญ่ จำนวน ๕๐ ราย

๗. วิธีการดำเนินงาน

[illegible]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

๘. งบประมาณ (ต่อปี)

๑. กิจกรรมอบรมเกษตรกรจำนวน ๑ วัน

ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มจำนวน ๕๐ รายๆละ ๒ มื้อๆละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท

ค่าอาหารกลางวันจำนวน ๕๐ รายๆละ ๑ มื้อๆละ ๑๒๐ บาท เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๘,๕๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและ รวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

๒. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๓. สร้างเครือข่ายกลุ่มอย่างพาราแปลงใหญ่ในอำเภอ

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

คำอธิบายกลุ่มชุดดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนลำนํ้าพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวสีเทาแก่ดินล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลอ่อน สีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐ - ๗.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำส่วนใหญ่ค่อนข้างเลว เนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนเหนียว ดินมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา พบจุดประพวกสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ดินชั้นบนมักมีปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐-๖.๐ ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐-๗.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็น

ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบ เป็นพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก วัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ ที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินแปร พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขาเป็นดินตื้น มีการระบายน้ำดี เนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน หรือเศษหินต่างๆ ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินพื้นตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐- ๖.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ วางทับอยู่บนชั้นดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินพื้นหรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่ต่างชนิดต่างยุคกัน พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินตื้นถึงตื้นมากถึงชั้นลูกรัง มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรังหรือเศษหินทราย พบภายในความลึกก่อน ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลือง และก่อนความลึก ๑๐๐ เซนติเมตร จะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดงและมีสีลาเลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวแล้วในชั้นถัดไป ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนีพบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่

เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกลับปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐ เซนติเมตร เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ – ๖.๐

แนวทางแก้ไขดินมีปัญหาจังหวัดกาฬสินธุ์

ดินเปรี้ยว

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชทนเค็มและพืชชอบเค็ม เช่น ข้าวทนเค็ม

และปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วที่มีรากลึก และในการปลูกควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนัก และมีน้ำชลประทานสำหรับการใช้ในการเพาะปลูกด้วย

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับโครงสร้างของดิน

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรมีวัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมายู่ที่ผิวดิน

ดินตื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก

นอกจากนี้ยังสามารถปลูกไม้ผลบางชนิดที่มีระบบรากไม่ลึกมากได้ เช่น มะม่วง น้อยหน่า มะขาม เป็นต้น

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น

สาร พด.ต่างๆ

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ในกรณีปลูก

พืชไร่ ควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบหรือปลูกพืชคลุมดินร่วมด้วย

ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก

และปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน

ทำแนวรั้วหญ้าแฝก เป็นต้น

- หลีกเลี่ยงการปลูกไม้ยืนต้นเพราะรากพืชไม่สามารถชอนไชลงไปในดินชั้นล่างได้ ส่งผลให้พืช

ไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ดินตื้นและมีความลาดชันสูง

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ควรปล่อยไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือไม้พุ่ม
- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าว ควรปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น น้อยหน่า มะม่วง มะขาม เป็นต้น และควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน ด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก
- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ทำแนวร้วหญ้าแฝก ปลูกพืชสลับเป็นแถบ หรือปลูกพืชคลุมดินต่างๆ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดิน และพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ดินทรายจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรจัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปีร่วมกับปลูกพืชบำรุงดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ อาจใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมด้วยเพื่อปรับโครงสร้างของดิน และเนื่องจากสภาพพื้นที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงจึงต้องจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้น่าอย่างมีประสิทธิภาพเพราะตามสภาพธรรมชาติดินชนิดนี้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ต่ำ
- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในแปลงควรปลูกพืชปุ๋ยสด ปลูกพืชคลุมดินหรือปลูกพืชแซม นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ทำฐานปลูกเฉพาะต้น ทำแนวร้วหญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ดินเหนียวจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรมีการไถหว่านร่อง เพื่อช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้นและควรปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกหรือปลูกพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ มีการจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ปลุกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลุกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น และจัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากมีความลาดชันสูงมาก เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายและสูญเสียหน้าดิน ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติและสร้างสวนป่า หรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว
- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาทรัพยากรของแต่ละพื้นที่หรือโครงการต่างๆ

เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ และจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ปลุกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก และชุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

แนวทางการจัดการดินมีปัญหา(ดินทราย)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ๑.พันธุ์ไวต่อช่วงแสงปลูกได้เฉพาะ ฤดูนาปี ได้แก่ เหนียวอุบล ๑, เหนียวอุบล ๒, ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข ๖, และ กข ๑๕ ๒.พันธุ์ไมไวต่อช่วงแสงปลูกได้ทั้งฤดูนาปีและ นาปรัง ได้แก่ กข๑๒,, กข ๗,กข ๙, กข ๑๐, กข ๑๑, กข ๒๑,	- สภาพพื้นที่นาบางแห่งมีความลาดเท เล็กน้อย น้ำขังในกระตังนาไม่สม่ำเสมอทำให้ขาดน้ำ	แก้ไขโดยปรับกระตังนาให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามา ปฏิบัติ (land reshape)
	- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้าง แน่นทึบ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - โกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืช ตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - โกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบ - ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำ การตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด
	- บางพื้นที่เป็นดินเปรี้ยว	แนวทางแก้ไข และปรับปรุงดินเปรี้ยว - เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเปรี้ยวมาปลูก

		- ปล่อยให้น้ำขังในแปลง ๒-๓ วัน แล้วระบายออก จะช่วยลดความเปรี้ยวของดินได้ - ปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้ ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ตันข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนแอฟริกัน ปอเทือง ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด - ใส่วัสดุปูนปรับปรุงดินตามอัตราที่กำหนด (ตามค่าความต้องการปูนของดิน) โดยหว่านปูนกระจายทั่วพื้นที่ ไถคลุกเคล้ากับดิน หมักไว้อย่างน้อย ๗ วัน ในสภาพดินชื้น เพื่อให้ปูนทำปฏิกิริยาสะเทินกรดในดิน ความรุนแรงของกรดจะลดลง (pH สูงขึ้น) การใช้วัสดุปูนทางการเกษตร แก่ความรุนแรงของกรดในดิน จึงเป็นวิธีที่ง่าย สะดวกและได้ผลรวดเร็วที่สุด สำหรับอัตราปูนที่แนะนำให้ใช้นั้นแตกต่างกันไปตามระดับความรุนแรงของกรดในดิน ดังนี้ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงน้อย pH ประมาณ ๔.๖-๕.๐ ใส่อัตรา ๐.๕ ตันต่อไร่ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงปานกลาง pH ประมาณ ๔.๐-๔.๕ ใส่อัตรา ๑.๐ ตันต่อไร่ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงมาก pH ต่ำกว่า ๔.๐ ใส่อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตันต่อไร่ หรือตามค่าความต้องการปูนของดินที่วิเคราะห์ได้ ประโยชน์ของวัสดุปูน ลดความเป็นกรดจัดของดิน ดินมี pH สูงขึ้น ตามปริมาณปูนที่ใส่มากขึ้น เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส) และลดความเป็นพิษของเหล็กและอะลูมิเนียม เช่น ดินเปรี้ยวจัดชุดดินรังสิตกรดจัด มี pH ๔.๔ หลังใส่ปูนมาร์ลอัตรา ๑,๔๒๖ กิโลกรัมต่อไร่ เจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตสูงขึ้น
--	--	--

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
		ปลูกพืชปุ๋ยสดตระกูลถั่วบำรุงดิน เช่น โสนแอฟริกัน ถั่วพุ่ม ถั่วพราง หรือปอเทือง โดยหว่านเมล็ดหลังปรับสภาพความเป็นกรดของดินแล้ว แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดเมื่อเริ่มออกดอก (อายุประมาณ ๕๕-๖๐ วัน) หมักไว้ประมาณ ๑๐ วัน จึงเตรียมดินปลูกข้าว ปุ๋ยพืชสดที่ได้ให้ปริมาณธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียมลงดิน ปริมาณธาตุอาหารที่ได้จะมากหรือน้อยขึ้นกับมวลชีวภาพของพืชปุ๋ยสดที่ได้ และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้บางส่วน
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง(ต่อ)	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	- ควรปลูกไม้ยืนต้นที่ทนเค็ม เช่น ต้นกระถินออสเตรเลีย บนคันนาเพื่อลดการแพร่กระจายเกลือไปยังพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่เป็นดินเค็ม
	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ - อัตราปุ๋ย สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใส่ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวออก ๑๕-๒๐ วันครั้งที่ ๒ ระยะข้าวแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๓ ระยะออกช่อดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ - อัตราปุ๋ยสำหรับข้าวไวต่อช่วงแสงครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวออก ๑๕ - ๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระยะออกช่อดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
พืชไร่ และ พืชผัก	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ ตันต่อไร่ - ไถกลบพืชปุ๋ยสดจากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ หรือ โสน ต่างๆ เมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนปลูกพืช ๒ สัปดาห์ - ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าวหรือเศษพืชต่างๆ เพื่อรักษาความชื้นแกดิน - พัฒนาแหล่งน้ำเสริม เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินแห้ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง
อ้อย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันรองพร้อมปลูก - ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมี - สูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๒-๓ เดือนสำหรับอ้อยโต จะใช้ปุ๋ยและอัตราเดียวกันและใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจากทำการตัดแต่งตอ ประมาณ ๑-๔ สัปดาห์ ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรก ประมาณ ๒-๓ เดือน- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ อัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่น แปลงปลูกและต้นอ้อย ทุก ๒๐ วัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มันสำปะหลัง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ อัตรา ๗๕-๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑-๓ เดือน โดยใส่ข้างแถวปลูกแล้วพรวนกลบ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการไถกลบพืชปุ๋ยสด เมื่ออายุ ๖๐ วัน และหว่านปุ๋ยคอกก่อนปลูก
ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ครั้งเดียวก่อนปลูก หรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดฝักสด ได้แก่ข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๓-๔ สัปดาห์- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
แตงโม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๐-๓๐ อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อแตงโมอายุ ๓๐ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
พืชผักต่างๆ พืชผักรับประทานใบ และลำต้น เช่นคะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และกะหล่ำดอก	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ดังนี้ - ใช้ปุ๋ยอินทรีย์สูตร พด.๒ จำนวน ๑๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง โดยเจือจางด้วยน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีตามชนิดของพืช ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังปลูก ๕-๗ วัน ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุประมาณ ๓ สัปดาห์ ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๔๐-๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๓-๕ กิโลกรัมต่อ หลุมตอนเตรียมหลุมปลูก - ใช้วัสดุคลุมโคนต้น เช่น ฟางข้าว เศษหญ้า ใบไม้ หรือปลูกพืชคลุมดิน ระหว่างแถวไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น(ต่อ)	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- พัฒนาแหล่งน้ำเสริมในการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดู แล้งดินจะแห้งทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำ
มะม่วง	-ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามชนิดของพืช ดังนี้ - ก่อนปลูกรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๓ กิโลกรัมต่อต้น - อายุ ๓ ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต จะแบ่งระยะการใส่ปุ๋ยเป็น ๔ ระยะ ดังนี้ ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ซ้ำอีก ครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบอ่อน ชุดที่ ๒ ระยะสร้างตาดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับมะม่วงอายุ ๒-๔ ปี มะม่วงอายุ ๕-๗ ปี ใส่อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และ มะม่วงอายุ ๘ ปี ขึ้นไปใส่อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น ระยะบำรุงผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มะขาม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อตัน ร่วมกับปุ๋ยเคมี ดังนี้ ยังไม่ให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้งต่อปี ให้ผลผลิตแล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๐.๕ กิโลกรัมต่อตัน โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ ต้นและปลายฤดูฝน
ลำไย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อตัน และใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้อายุ ๑-๓ ปี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑กิโลกรัมต่อตันอายุ ๔ ปี ช่วงต้นเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ปุ๋ยสูตร๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน ร่วมกับใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๐.๒ กิโลกรัมต่อตันต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก๗ วัน ประมาณ ๓ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายนเพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่อายุ ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต ให้กระตุ้นการแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตันช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงพักตัวพร้อมต่อการออกดอกให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อตัน ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน ก่อนเก็บผลผลิต ๑ เดือนใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน หลังเก็บผลผลิตใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕กิโลกรัมต่อตัน และ ใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อตัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
กล้วย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา ๔.๕ กิโลกรัมต่อหลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้ง เมื่อกล้วยอายุ ๑ เดือน ๔ เดือน และระยะออกดอก
ยางพารา	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- รองกันหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๓-๐ อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุมร่วมกับใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ในช่วงปีที่ ๒-๖ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ โดยในปีที่ ๑ ใช้อัตรา ๓๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๒ ใช้อัตรา ๔๕๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๓ ใช้อัตรา ๔๖๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๔ ใช้อัตรา ๔๘๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๕ ใช้อัตรา ๕๒๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๖ ใช้อัตรา ๕๔๐ กรัมต่อต้นต่อปี - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้เศษใบยางพาราที่ร่วงหล่นทำปุ๋ยหมักสูตรพด. ๑ และผสมจุลินทรีย์ป้องกันโรคราและโคนเน่าของพืชโดยใช้สูตร พด.๓ โรยใส่ระหว่างแถวต้นยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่พร้อมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นระหว่างแถวยางพาราที่โคนต้นสูงขึ้นมาจากพื้นดิน ประมาณ ๒ เมตร ทุก ๒ เดือน
ยูคาลิปตัส	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารใกล้เคียงกัน อัตรา ๕๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุมก่อนปลูก ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๑๕ วัน และครั้งที่ ๓ ในช่วงปลายฝนเมื่อยูคาลิปตัสอายุ ๒-๔ ปี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งละ ๕๐ กรัมต่อต้น ในช่วงปลายฝน
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- พื้นที่ที่มีความชันสูง ใส่ปุ๋ยแบบหลุม โดยขุดหลุมรอบโคน หรือสองข้างลำต้นแล้วกลบ - วางแนวปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ แล้วทำการหว่านพืชคลุมดิน

รายชื่อคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลภูแล่นช้าง

อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.นางบรรเทา ราตรีหว่าง(กำนัน)	กำนันตำบลภูแล่นช้าง	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ วรรณสวัสดิ์	นายกเทศบาล.ภูแล่นช้าง	รองประธาน
๓. นายธนากร มงคลธรรม	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๑	กรรมการ
๔. นายคำใบ ราตรีหว่าง	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๒	กรรมการ
๕. นางฐิติรัตน์ ฤทธิโรจน์	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๓	กรรมการ
๖. นางสาวรัศมี ภูมิสนธิ	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๔	กรรมการ
๘. นายฉัตรชัย นรการ	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๕	กรรมการ
๙. นายธนากร มงคลธรรม	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๖	กรรมการ
๑๐.นายคำใบ ราตรีหว่าง	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๗	กรรมการ
๑๑.นายฤทัย โคตรพัฒน์	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๘	กรรมการ
๑๒.นายชัยณรงค์ พละสินธุ์	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๙	กรรมการ
๑๓. นายสุรพงษ์ พลเพ็ง	ผู้แทนหมู่บ้าน หมู่ ๑๐	กรรมการ
๑๔. นายจำปา เพาะเจริญ	ผู้แทนอกม.	กรรมการ
๑๕. นายวิทยากร การสรรพ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติการ	กรรมการและเลขานุการ

ภาคผนวกที่ ๓

รายชื่ออาสาสมัคร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตำบลโนนนาจาน อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ -สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
๑	นายสัมฤทธิ์ เถลิมาชาติ	๕	๑	๓๔๖๐๖๐๐๐๙๑๑๕๖
๒	นายจารุภัทร ฉ่ำสบาย	๑๗/๑	๒	๓๔๖๐๖๐๐๐๙๙๓๙๔
๓	นายธนากร มงคลธรรม	๑๒	๒	๓๔๖๐๖๐๐๐๙๙๓๐๑
๔	นางเสริมทรัพย์ เจริญสุข	๗๐	๓	๓๓๐๑๐๐๐๘๘๒๘๓๙
๕	นายสุกรรณ์ เลิศศรี	๒๕	๔	๓๔๖๐๖๐๐๑๑๗๔๐๖
๖	นายรังษี แสบงบาน	๑๐/๑	๕	๓๔๖๐๖๐๐๒๔๕๕๗๑
๗	นายฉัตรชัย นรภาร	๑๕	๖	๓๔๖๐๖๐๐๐๙๑๘๙๐
๘	นายภูซงค์ กองไธสง	๕๕	๘	๓๓๑๐๙๐๐๑๖๐๗๒๓
๙	นายชัยณรงค์ พละสินธุ์	๑๐๕	๙	๕๕๖๐๖๙๐๐๐๓๒๕๘
๑๐	นายจำปา เพาะเจริญ	๑๖/๑	๑๐	๓๔๖๐๖๐๐๐๙๙๙๒๑
รวม ๑๐ คน				

หมายเหตุ ๑. เป็นบุคคลที่เข้าร่วมการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม ของสภาพแวดล้อมภายในชุมชนตำบลโนนนาจาน ร่วมกับผู้นำในชุมชน เพื่อนำมาซึ่งแผนพัฒนาการเกษตรกร ซึ่งจัดประชุมในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ ๗ บ้านโพธิ์แสง ตำบลภูแล่นช้าง

๒.* คือ ผู้แทนเกษตรกรระดับตำบล

ภาพกิจกรรมการทำแผนพัฒนาการเกษตร ตำบลภูแล่นช้าง

ประจำปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕

ภาคผนวกที่ 1

คำอธิบายกลุ่มชุดดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพามีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียวสีเทาแก่ดินล่างเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลอ่อน สีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐ - ๗.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำส่วนใหญ่ค่อนข้างเลว เนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนเหนียว ดินมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา พบจุดประพวกสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อน หรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ดินชั้นบนมักมีปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐-๖.๐ ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐-๗.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบ เป็นพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ – ๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก วัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ ที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินแปร พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขาเป็นดินตื้น มีการระบายน้ำดี เนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน หรือเศษหินต่างๆ ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินพื้นตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐- ๖.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ วางทับอยู่บนชั้นดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินพื้นหรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่ต่างชนิดต่างยุคกัน พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินตื้นถึงตื้นมากถึงชั้นลูกรัง มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินบนบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียว ปนลูกรังหรือเศษหินทราย พบภายในความลึกก่อน ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลือง และก่อนความลึก ๑๐๐ เซนติเมตร จะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดงและมีคิลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวแล้วในชั้นถัดไป ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ – ๖.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๕๐

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนีพบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐เซนติเมตร เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ – ๖.๐

แนวทางแก้ไขดินมีปัญหาจังหวัดกาฬสินธุ์

ดินเปรี้ยว

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชทนเค็มและพืชชอบเค็ม เช่น ข้าวทนเค็ม

และปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วที่มีรากลึก และในการปลูกควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนัก และมีน้ำชลประทานสำหรับใช้ในการเพาะปลูกด้วย

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับโครงสร้างของดิน
- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรมีวัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมายู่ที่ผิวดิน

ดินตื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก

นอกจากนี้ยังสามารถปลูกไม้ผลบางชนิดที่มีระบบรากไม่ลึกมากได้ เช่น มะม่วง น้อยหน่า มะขาม เป็นต้น

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น สาร พด.ต่างๆ

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ในกรณีที่ปลูกพืชไร่ ควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบหรือปลูกพืชคลุมดินร่วมด้วย

ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก

และปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก เป็นต้น

- หลีกเลี่ยงการปลูกไม้ยืนต้นเพราะรากพืชไม่สามารถซอนไกลงไปในดินชั้นล่างได้ ส่งผลให้พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ดินตื้นและมีความลาดชันสูง

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ควรปล่อยไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือไม้พุ่ม

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าว ควรปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น น้อยหน่า มะม่วง มะขาม

เป็นต้น และควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน
ด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝก ปลูกพืชสลับเป็นแถบ
หรือปลูกพืชคลุมดินต่างๆ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้
ในดิน และพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ดินทรายจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรจัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปีร่วมกับปลูกพืชบำรุงดิน มีวัสดุ
คลุมดิน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ อาจใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมด้วยเพื่อปรับโครงสร้างของดิน และเนื่องจากสภาพ
พื้นที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงจึงต้องจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้น้ำอย่างมี
ประสิทธิภาพเพราะตามสภาพธรรมชาติดินชนิดนี้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ต่ำ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในแปลงควรปลูกพืชปุ๋ยสด ปลูกพืช
คลุมดินหรือปลูกพืชแซม นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ทำฐานปลูกเฉพาะต้น
ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชนำไปใช้ประโยชน์
ต่อไป

ดินเหนียวจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรมีการไถหว่านร่อง เพื่อช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้นและควรปรับปรุงดิน
ด้วยอินทรีย์วัตถุปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกหรือปลูกพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบ
อนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูก
พืชสลับเป็นแถบ มีการจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ
นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน
ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น และจัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากมีความลาดชันสูงมาก เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้าง
พังทลายและสูญเสียหน้าดิน ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติและสร้างสวนป่า หรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาทรัพยากรของแต่ละพื้นที่หรือโครงการต่างๆ

เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ และจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก และชุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

แนวทางการจัดการดินมีปัญหา(ดินทราย)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ๑.พันธุ์ไวต่อช่วงแสงปลูกได้เฉพาะ ฤดูนาปี ได้แก่ เหนียวอุบล ๑, เหนียวอุบล ๒, ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข ๖, และ กข ๑๕ ๒.พันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสงปลูกได้ทั้งฤดูนาปีและนาปรัง ได้แก่ กข๑๒,, กข ๗,กข ๙, กข ๑๐, กข ๑๑, กข ๒๑,	- สภาพพื้นที่นาบางแห่งมีความลาดเทเล็กน้อย น้ำขังในกระถางนาไม่สม่ำเสมอทำให้ขาดน้ำ	แก้ไขโดยปรับกระถางนาให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามาปฏิบัติ (land reshape)
	- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบ - ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด
	- บางพื้นที่เป็นดินเปรี้ยว	แนวทางแก้ไข และปรับปรุงดินเปรี้ยว - เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเปรี้ยวมาปลูก - ปล่อยให้น้ำขังในแปลง ๒-๓ วัน แล้วระบายออก จะช่วยลดความเปรี้ยวของดินได้

		- ปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้ ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ตันข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนแอฟริกัน ปอเทือง ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด - ใส่วัสดุปูนปรับปรุงดินตามอัตราที่กำหนด (ตามค่าความต้องการปูนของดิน) โดยหว่านปูนกระจายทั่วพื้นที่ ไถคลุกเคล้ากับดิน หมักไว้อย่างน้อย ๗ วัน ในสภาพดินชื้น เพื่อให้ปูนทำปฏิกิริยาสะเทินกรดในดิน ความรุนแรงของกรดจะลดลง (pH สูงขึ้น) การใช้วัสดุปูนทางการเกษตร แก่ความรุนแรงของกรดในดิน จึงเป็นวิธีที่ง่าย สะดวกและได้ผลรวดเร็วที่สุดสำหรับอัตราปูนที่แนะนำให้ใช้นั้นแตกต่างกันไปตามระดับความรุนแรงของกรดในดิน ดังนี้ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงน้อย pH ประมาณ ๔.๖-๕.๐ ใส่อัตรา ๐.๕ ตันต่อไร่ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงปานกลาง pH ประมาณ ๔.๐-๔.๕ ใส่อัตรา ๑.๐ ตันต่อไร่ - ดินเปรี้ยวจัดที่เป็นกรดรุนแรงมาก pH ต่ำกว่า ๔.๐ ใส่อัตรา ๑.๕-๒.๐ ตันต่อไร่ หรือตามค่าความต้องการปูนของดินที่วิเคราะห์ได้ ประโยชน์ของวัสดุปูน ลดความเป็นกรดจัดของดิน ดินมี pH สูงขึ้น ตามปริมาณปูนที่ใส่มากขึ้น เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส) และลดความเป็นพิษของเหล็กและอะลูมิเนียม เช่น ดินเปรี้ยวจัดชุดดินรังสิตกรดจัด มี pH ๔.๔ หลังใส่ปูนมาร์ลอัตรา ๑,๔๒๖ กิโลกรัมต่อไร่ เจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตสูงขึ้น - ปลูกพืชปุ๋ยสดตระกูลถั่วบำรุงดิน เช่น โสนแอฟริกัน ถั่วพุ่ม ถั่วพริ้ว หรือปอเทือง โดยหว่านเมล็ดหลังปรับสภาพความเป็นกรดของดินแล้ว แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดเมื่อเริ่มออกดอก (อายุประมาณ ๕๕-๖๐ วัน) หมักไว้ประมาณ ๑๐ วัน จึงเตรียมดินปลูกข้าว ปุ๋ยพืชสดที่ได้ให้
--	--	---

		ปริมาณธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียมลงดิน ปริมาณธาตุอาหารที่ได้จะมากหรือน้อยขึ้นกับมวลชีวภาพของพืชปุ๋ยสดที่ได้ และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้บางส่วน
การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง(ต่อ)	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	- ควรปลูกไม้ยืนต้นที่ทนเค็ม เช่น ต้นกระถินออสเตรเลีย บนคันนาเพื่อลด การแพร่กระจายเกลือไปยังพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่เป็นดินเค็ม
	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือขาดธาตุ อาหารบางชนิด	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ - อัตราปุ๋ย สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใส่ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวออก ๑๕-๒๐ วันครั้งที่ ๒ ระยะข้าวแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๓ ระยะออกช่อดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ - อัตราปุ๋ยสำหรับข้าวไวต่อช่วงแสงครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวออก ๑๕ - ๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระยะออกช่อดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
พืชไร่ และ พืชผัก	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แกดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ ตันต่อไร่ - โกลบพืชปุ๋ยสดจากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ หรือ โสน ต่างๆ เมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนปลูกพืช ๒ สัปดาห์ - ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าวหรือเศษพืชต่างๆ เพื่อรักษาความชื้นแกดิน - พัฒนาแหล่งน้ำเสริม เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินแห้ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง
อ้อย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันรองพร้อมปลูก - ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ - เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๒-๓ เดือนสำหรับอ้อยโต จะใช้ปุ๋ยและอัตราเดียวกันและใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจากทำการตัดแต่งตอ ประมาณ ๑-๔ สัปดาห์ ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรก ประมาณ ๒-๓ เดือน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ อัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นแปลงปลูกและต้นอ้อย ทุก ๒๐ วัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มันสำปะหลัง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ อัตรา ๗๕-๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑-๓ เดือน โดยใส่ช่วงแถวปลูกแล้วพรวนกลบ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการไถกลบพืชปุ๋ยสด เมื่ออายุ ๖๐ วัน และหว่านปุ๋ยคอกก่อนปลูก
ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ครั้งเดียวก่อนปลูก หรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดฝักสด ได้แก่ข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองก้นหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๓-๔ สัปดาห์- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
แตงโม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุ อาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๐-๓๐ อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อแตงโมอายุ ๓๐ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือ จางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
พืชผักต่างๆ พืชผักรับประทานใบ และลำต้น เช่นคะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และกะหล่ำดอก	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุ อาหารบางชนิด	แก้ไขโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ดังนี้ - ใช้ปุ๋ยอินทรีย์สูตร พด.๒ จำนวน ๑๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง โดยเจือจาง ด้วยน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีตามชนิดของพืช ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังปลูก ๕-๗ วัน ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุประมาณ ๓ สัปดาห์ ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๔๐-๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ย สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๓-๕ กิโลกรัมต่อหลุมตอนเตรียมหลุมปลูก - ใช้วัสดุคลุมโคนต้น เช่น ฟางข้าว เศษหญ้า ใบไม้ หรือปลูกพืชคลุมดินระหว่างแถวไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น(ต่อ)	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- พัฒนาแหล่งน้ำเสริมในการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งดินจะแห้งทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำ
มะม่วง	-ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามชนิดของพืช ดังนี้ - ก่อนปลูกรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๓ กิโลกรัมต่อต้น - อายุ ๓ ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต จะแบ่งระยะการใส่ปุ๋ยเป็น ๔ ระยะ ดังนี้ ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ซ้ำอีกครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบอ่อน ชุดที่ ๒ ระยะสร้างตาดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับมะม่วงอายุ ๒-๔ ปี มะม่วงอายุ ๕-๗ ปี ใส่อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และ มะม่วงอายุ ๘ ปี ขึ้นไปใส่อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น ระยะบำรุงผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มะขาม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมี ดังนี้ ยังไม่ให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้งต่อปี ให้ผลผลิตแล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๐.๕ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ ต้นและปลายฤดูฝน
ลำไย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น และใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ อายุ ๑-๓ ปี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑กิโลกรัมต่อต้นอายุ ๔ ปี ช่วงต้นเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๐.๒ กิโลกรัม ต่อต้นต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุกสัปดาห์ วัน ประมาณ ๓ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่อายุ ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต ให้กระตุ้นการแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงพักตัวพร้อมต่อการออกดอกให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ก่อนเก็บผลผลิต ๑ เดือนใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น หลังเก็บผลผลิตใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัมต่อต้นและ ใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
กล้วย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา ๔.๕ กิโลกรัมต่อหลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้ง เมื่อกล้วยอายุ ๑ เดือน ๔เดือน และระยะออกดอก
ยางพารา	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- รองกันหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๓-๐ อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุมร่วมกับใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ในช่วงปีที่ ๒-๖ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ โดยในปีที่ ๑ ใช้อัตรา ๓๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี ,ปีที่ ๒ ใช้อัตรา ๔๕๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๓ ใช้อัตรา ๔๖๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๔ ใช้อัตรา ๔๘๐ กรัมต่อต้นต่อปี , ปีที่ ๕ ใช้อัตรา ๕๒๐ กรัมต่อต้นต่อปี, ปีที่ ๖ ใช้อัตรา ๕๔๐ กรัมต่อต้นต่อปี - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้เศษใบยางพาราที่ร่วงหล่นทำปุ๋ยหมักสูตรพด. ๑และผสมจุลินทรีย์ป้องกันโรคราและโคนเน่าของพืชโดยใช้สูตร พด.๓ โรยใส่ระหว่างแถวต้นยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่พร้อมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นระหว่างแถวยางพาราที่โคนต้นสูงขึ้นมาจากพื้นดิน ประมาณ ๒เมตร ทุก ๒ เดือน
ยูคาลิปตัส	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารใกล้เคียงกัน อัตรา๕๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุมก่อนปลูก ครั้งที่ ๒ หลังปลูก๑๕ วัน และครั้งที่ ๓ ใส่ช่วงปลายฝนเมื่อยูคาลิปตัสอายุ ๒-๔ ปี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งละ ๕๐ กรัมต่อต้น ในช่วงปลายฝน
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- พื้นที่ที่มีความชันสูง ใส่ปุ๋ยแบบหลุม โดยชุดหลุมรอบโคน หรือสองข้างลำต้นแล้วกลบ - วางแนวปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ แล้วทำการหว่านพืชคลุมดิน